

Hradecké dominanty.

Foto Miroslav Všečeka

Vážený a milý čtenáři,

po delší odmlce se opět setkáváte se svým tradičním časopisem – zpravodajem fakultní nemocnice a lékařské fakulty. Příčina této odmlky je obecně známa, dovolte však, abych toto mezidobí stručně okomentoval. Patnáct ročníků stál v čele časopisu jako šéfredaktor PhDr. Vladimír Panoušek a dal mu jedinečný ráz – kombinaci informací z nemocnice i fakulty, aktualit, zpráv z cest, kulturních recenzí, historických prací a v neposlední řadě i filozofických úvah a komentářů. Zasluky dr. Panouška o vznik, trvání i charakter Scanu nebudou nikdy zapomenuty. Bohužel, dne 22. října 2005 dr. Panoušek podlehl zákeřné chorobě, s níž dlouho statečně bojoval, a Scan osiřel.

Je velkou zásluhou profesora Ladislava Chrobáka, že se v kritickou dobu ujal redakce časopisu a připravil k vydání – redaktorsky i autorsky – dvě poslední čísla roku 2005 a ještě prvé číslo letošního ročníku, které bylo z valné části věnováno oslavám 60. výročí naší lékařské fakulty a otevření nového výukového pavilonu v areálu fakultní nemocnice, kteréžto dvě akce proběhly 21. listopadu 2005. Profesor Chrobák však nechtěl Scan redakčně převzít natrvalo, a tak byla po několik měsíců ohrožena sama existence časopisu. Svědčí o osvícenosti vedení nemocnice a fakulty – ředitele doc. Leoše Hegera a děkana prof. Vladimíra Paličky, že si byli vědomi významu i tradice Scanu, nenechali jej padnout a vytrvale hledali nového šéfredaktora. Těžko se mi komentuje, že posléze jsem byl osloven já. Bylo to pro mne obtížné rozhodování! Pana dr. Panouška nemohu nahradit, chybí mi jeho literární a filozofické kvality. Na druhé straně však hrozilo nebezpečí zániku časopisu, který mám rád a na který jsem, jako Hradečák, svým způsobem i hrdý. A to nakonec zvítězilo a já jsem děkanovi i řediteli nemocnice kývnul! Předem však laskavě čtenáře upozorňuji, že ode mne nemohou čekat literární díla, tak jako od mého předchůdce. Svoji šéfredaktorskou funkci si představuji hlavně jako

SLOVA K ZAMYŠLENÍ

Jak hledat dnes východisko z toho, kdy jsme každodenně konfrontováni s projevy lidské zloby, zvěle a nenávisti, kdy teroristé zabíjejí nevinné lidi, kdy nikoliv zájem občanů, ale jednotlivců a stranických skupin se stává hlavním motivem jednání a kdy se na mnoha místech naší planety vedou války? Odpovědi na mnohé se mi dostalo v prostých slovech Marca Aurelia, onoho římského filozofa na trůně, když se mi téměř po čtyřiceti letech dostala znovu do rukou jeho kniha Hovory k sobě. Lze něco namírat proti jeho názoru, že „Všichni lidé jsou příbuzní, ne sice podle krve, ale rozumu, neboť rozum každého je částí rozumu vesmírného. Z tohoto příbuzenstva vyplývá lidem povinnost chovat se k sobě vládně a přátelsky.“ Cožpak nelze přijmout jeho radu Římanům: „Každou chvíli dbej usilovně toho, abys konal svůj úkol jako Říman a jako muž se svědomitou a nestrojenou opravdovostí, vřelou láskou k bližnímu, nezávisle a spravedlivě, aby ses nadobro vyprostil z myšlení na všechno ostatní.“ Nebo doporučení: „Nenalézáš-li v lidském životě něco lepšího, než je spravedlnost, pravda, uměřenost a mužnost a vůbec než je stav duše, která je spokojena sama se sebou (což tě uzpůsobuje k činům podle správného rozumu) a spokojena i s údělem osudu, pokud se co přihází mimo lidskou vůli – vidíš-li tedy něco lepšího než toto, pak se celým svým srdcem k tomu obrať a objeveného nejlepšího uživej!“ Či: „S dobrem, které se zakládá na rozumu a společenském citění, se naprosto nesmí srovnávat cokoli jinorodého, jako například chvála davu, vysoké hodnosti, bohatství nebo smyslné požitky. Neboť toto všechno, i když ti jenom nakrátko zalahodí, rázem tě přemůže a s sebou strhne. Ty však, pravím, upřímně a svobodně si zvol to lepší a toho se přidržuj! Lepší pak je to, co je prospěšné.“ „Za prospěšné nikdy neuznávej to, co by tě mohlo někdy přimět zrušit věrnost, zpronevěřit se cti, zanevřít na někoho, podezírat ho či proklínat, přetvářovat se nebo se roztoužit po něčem, co má zapotřebí stěn a záclon!“ „V duši člověka ukázněného a dokonale očištěného se nenajde nic hnisavého, nic potřísněného ani pod povrchem zkaženého.“

Z knihy Marcus Aurelius Antoninus Hovory k sobě v překladu Rudolfa Kuthana, Svoboda, Praha, 1969, 191 s., vybral Ladislav Chrobák.

koordináčnící – oslovovat osobnosti obou našich institucí i externisty se žádostmi o články a snažit se z těchto příspěvků sestavovat čísla časopisu, která by byla informativní, zajímavá a čtivá. Chtěl bych, aby byl časopis atraktivní pro „domácí“, ale také, aby informoval o královéhradeckém zdravotnictví a zdravotnickém vysokém školství navenek – aby byl naším jakýmsi reprezentantem pro své čtenáře v celé republice. Rád bych také, aby se v něm více než dosud objevovala problematika našich studentů, kteří tvoří značnou část zdejší zdravotnické veřejnosti.

Ve své nové funkci budu hodně spoléhat na členy redakční rady, kteří by měli významně přispět k formování obrazu časopisu.

Z předchozích vět vyplývá, že úroveň časopisu bude z valné části záležet na příspěvcích dopisujících autorů. A zde se obracím s prosbou o autorskou spolupráci na členy širších vedení FN i LF, na přednosty klinik a ústavů, na lékaře, sestry a další zdravotníky, technické a administrativní pracovníky, mediky a vůbec všechny, kteří vládnou perem či počítačem – myslete na svůj časopis! Posílejte nám články o pozoruhodných událostech na svých pracovištích, o akcích, které pořádáte nebo kterých jste se zúčastnili, zprávy ze zahraničních cest, ale i vaše zamyšlení, komentáře, recenze odborné i krásné literatury, zprávy o kulturních a sportovních akcích, historické články, fotografie či kresby – zkrátka vše, co by mohlo naše čtenáře zajímat.

Pokud jde o zevní úpravu Scanu, vycházíme z jeho tradice, máme však představu o rozvoji časopisu i po stránce formální – aby byl nejen čtivý, ale i hezký. Prosím čtenáře, aby byli shovívaví k novému rozjezdu časopisu – není to lehké! Mohu ale za celou redakční radu i za sebe slíbit, že se budeme maximálně snažit, aby Scan byl, v návaznosti na svou bohatou a slavnou tradici, opravdu dobrým reprezentantem našich, dovoluji si použít symbolického přirovnání – „siamských dvojčat“ – fakultní nemocnice a lékařské fakulty, abychom i touto formou demonstrovali jejich výborné vzájemné vztahy.

Při přípravě tohoto čísla jsem váhal, zda v plné míře zpravodajsky pokrýt celé období, během něhož Scan nevycházel – je to zhruba půl roku, či se soustředit jen na události recentní. Rozhodl jsem se nakonec pro druhou eventualitu s tím, že nejdůležitější události první poloviny roku 2006 budou jen stručně chronologicky připomenuty.

K prvnímu lednu letošního roku byla jmenována či uvedena do funkcí řada našich spolupracovníků. Významnou organizačně-provozní změnou byl vznik 9 subkateder v rámci katedry interních oborů lékařské fakulty a, po výběrových řízeních, jmenování jejich vedoucích: subkatedra endokrinologie (doc. MUDr. Jan Čáp, CSc.), subkatedra diabetologie (MUDr. Alena Šmahelová, Ph.D.), subkatedra angiologie (doc. MUDr. Libuše Vodičková, CSc.), subkatedra revmatologie (MUDr. Petr Bradna, CSc.), subkatedra nefrologie (prof. MUDr. Sylvie Dusilová-Sulková, DrSc.), subkatedra kardiologie (prof. MUDr. Jan Vojáček, DrSc.), subkatedra gastroenterologie (prof. MUDr. Jan Bureš, CSc.), subkatedra geriatric (MUDr. Božena Jurašková, Ph.D.) a subkatedra hematologie (prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.). Dr. Šmahelová byla současně jmenována

vedoucí Diabetologického centra fakultní nemocnice a prof. Vojáček vedoucím Kardiocentra fakultní nemocnice.

Na stránkách Scanu vám postupně představíme jednotlivá nová pracoviště; dnes začínáme se subkatedrou nefrologie a její vedoucí prof. Dusilovou-Sulkovou.

K Novému roku byli jmenováni ve FN Mgr. Jiří Folvárský vedoucím útvaru krizového managementu a Ing. Zdeňka Kratochvílová vedoucí oddělení účetnictví oboru ekonomických informací, na LF prof. MUDr. Vladimír Geršl, CSc., přednostou Ústavu farmakologie a v rámci IPVZ doc. MUDr. Karel Odrážka, Ph.D., vedoucím katedry radiační onkologie.

K témuž dni byli jmenováni i dva noví docenti – MUDr. Martina Řezáčová, Ph.D. (lékařská chemie a biochemie), a MUDr. Stanislav Rejchrt, Ph.D. (vnitřní nemoci).

V tradičním lednovém termínu se konala vědecká konference LF a FN, na níž přednesli řešitelé končících grantů výsledky svých výzkumů.

V měsíci únoru jsme zaznamenali úmrtí významných pracovníků FN a LF – prof. MUDr. Pavla Navrátila, CSc., bývalého děkana fakulty, a prof. MUDr. Zory Antalovské, DrSc., ze Stomatologické kliniky.

Ke dni 1. března byla jmenována tajemnicí LF Ing. Věra Tlapáková; medailon nové tajemnice najdete na jiném místě tohoto čísla.

V květnu se na fakultě konal již popatnácté Jarní koncert. Po delší době jsme se vrátili ke klasickému repertoáru – Kocianovo kvarteto předneslo díla W. A. Mozarta, B. Smetany („Z mého života“) a A. Dvořáka; ohlas v zaplněné posluchárně byl veliký.

Od jara mají nemocnice a fakulta jmenovány i nové profesory – MUDr. Antonína Krajínu, CSc. (obor radiologie), a MUDr. Jaroslava Mokrého, Ph.D. (histologie a embryologie), a nové docenty – Ing. Jana Kremláčková, Ph.D. (lékařská biofyzika), a MUDr. Jiřího Mandáka, Ph.D. (kardiologie).

Velkou radost nám udělalo letošní udělování výročních cen Města Hradce Králové – z celkem pěti udělovaných cen směřovaly dvě k našim spolupracovníkům. Nejvyšší ocenění – Cenu dr. Františka Ulricha za závažné celoživotní dílo a vědecký a společenský význam získal prof. MUDr. Zdeněk Nožička, DrSc., z Fingerlandova ústavu patologie a Cena primátora města za studentskou práci byla udělena MUDr. Tomáši Soukupovi, studentu doktorského studijního programu na Ústavu histologie a embryologie.

A posléze, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., byl 22. května Akademickým senátem naší fakulty zvolen kandidátem na děkana a posléze rektorem Univerzity Karlovy v Praze jmenován děkanem Lékařské fakulty UK v Hradci Králové na období 1. září 2006 – 31. srpna 2010. QBFFFS (Ať je to k dobru, štěstí, blahu a zdaru).

Závěrem chci vyslovit přání do budoucna – aby náš časopis při svém skenování událostí ve fakultní nemocnici i na lékařské fakultě mohl referovat o dalších úspěších obou našich institucí a přispíval tak k dobrému jménu královéhradeckého zdravotnictví.

Ivo Šteiner

Podzim / Foto Jan Smit

Doc. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D., přednostou Fingerlandova ústavu patologie

Od 1. 10. 2006 se ujme vedení Fingerlandova ústavu patologie Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze a Fakultní nemocnice Hradec Králové **doc. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D.** Přednostou ústavu byl jmenován ministrem zdravotnictví ČR v dohodě s ministrem školství, mládeže a tělovýchovy na základě výsledku konkurzního řízení. Ústav převezme po dlouholetém

přednostovi prof. MUDr. Ivo Šteinerovi, CSc.

Doc. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D., se narodil 3. 8. 1970 v Liberci. Po maturitě na gymnaziu v Liberci studoval v letech 1988–1994 na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové.

Již během studia na lékařské fakultě začal pan docent Ryška pracovat na Fingerlandově ústavu patologie a po promoci nastoupil na tento ústav jako lékař. V roce 1997 složil atestaci I. stupně a v roce 2000 atestaci II. stupně (obě z patologické anatomie).

V roce 2001 úspěšně ukončil postgraduální studium obhajobou dizertační práce „Vztah kapilární neovaskularizace k metastatické potenci a prognóze u karcinomu prsu“. V r. 2003 obhájil habilitační práci na téma „Aspirační cytologie štítné žlázy“ a dne 1. 11. 2003 byl rektorem Univerzity Karlovy jmenován docentem v oboru patologie.

Od r. 2003 vykonává na Lékařské fakultě v Hradci Králové funkci proděkana pro výuku 1.–3. ročníku.

Od počátku své profesní kariéry se docent Ryška specializuje na problematiku cytologie, zejména tenkojehlové cytologie prsu, slinných žláz a štítné žlázy a oblast bioptické diagnosti-

ky nádorů prsu a štítné žlázy. Je konzultantem pro tyto nádory v rámci východočeského regionu. Z pověření výboru Společnosti českých patologů se zabýval tvorbou diagnostických standardů bioptického vyšetření prsní žlázy a sentinelové uzliny u karcinomu prsu.

Vedle pedagogické a klinické činnosti byl docent Ryška hlavním řešitelem či spoluřešitelem 9 grantů a výzkumných projektů (IGA MZ ČR, FRVŠ, GA UK).

Dále je autorem rozsáhlé řady prací v odborných periodikách a mnoha sdělení na českých i mezinárodních sjezdech a seminářích. V roce 2000 byla doc. Ryškovi udělena Fingerlandova cena za nejlepší práci s morfologickou tematikou u autora do 35 let a v roce 2003 Hlavova cena Společnosti českých patologů. Doc. Ryška je autorem 1 monografie a spoluautorem 2 skript a 2 multimediálních výukových materiálů.

Od roku 2005 je doc. Ryška prezidentem české divize International Academy of Pathology, dále je členem poradního sboru výboru Společnosti českých patologů ČLS JEP, členem Společnosti klinické cytologie ČLS JEP, International Academy of Cytology, členem vědecké rady Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, členem redakční rady časopisu Dermatopathology: Practical and Conceptual (New York, USA) a zástupcem vedoucího redaktora časopisu Česko-slovenská patologie a soudní lékařství, členem oborových rad patologie a klinická onkologie a radioterapie LF UK v Hradci Králové a členem komise pro obhajobu dizertačních prací doktorského studijního programu patologie na LF UK v Plzni.

Během své profesní dráhy absolvoval několik odborných stáží v zahraničí – v Mnichově, Hamburku a v Rochesteru v USA.

Přejeme panu doc. Ryškovi, aby se mu v náročné funkci přednosty ústavu dařilo a aby v ní našel pracovní i osobní uspokojení.

Doc. RNDr. Vladimír Buchta, CSc., přednostou Ústavu klinické mikrobiologie

Na základě výsledku konkurzního řízení byl s účinností od 1. 10. 2006 ministrem zdravotnictví ČR v dohodě s ministrem školství, mládeže a tělovýchovy ČR jmenován přednostou Ústavu klinické mikrobiologie Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze a Fakultní nemocnice Hradec Králové **doc. RNDr. Vladimír Buchta, CSc.**

Doc. RNDr. Vladimír Buchta, CSc., se narodil 19. 4. 1960 ve Vítkově, v okrese Opava. Po vystudování gymnázia ve Vítkově absolvoval v letech 1979–1984 Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, studijní obor Systematická biologie a ekologie. Během studia se začal zabývat problematikou humánně patogenních hub pod vedením prof. RNDr. Milana Hejtmánka, DrSc., na Lékařské fakultě UP. Po promoci nejdříve pracoval jako odborný pracovník v Ústavu experimentální medicíny a od roku 1985 v Ústavu experimentální biofarmacie ČSAV, pracoviště lékařské mykologie, v nemocnici Pardubice. Poté v letech 1993–2003 nastoupil jako odborný asistent na Katedře

biologických a lékařských věd Farmaceutické fakulty UK v Hradci Králové, kde se dlouhodobě věnuje problematice testování látek s antifungální aktivitou. Od roku 1994 pokračuje profesionální dráha docenta Buchty v Ústavu klinické mikrobiologie Fakultní nemocnice v Hradci Králové, laboratoři lékařské mykologie, kde dosud působil, až do svého jmenování přednostou ústavu, jako odborný pracovník VŠ. Na Katedře biologických a lékařských věd Farmaceutické fakulty UK v Hradci Králové pracuje od roku 2004 jako docent mikrobiologie.

Během své profesní dráhy obhájil doc. Buchta v prosinci 1993 v Mikrobiologickém ústavu AV ČR v Praze kandidátskou dizertační práci na téma „Studium interakcí potenciálně patogenních hub s antifungálními látkami a faktorů ovlivňujících stanovení parametrů citlivosti in vitro“. V říjnu 2003 obhájil habilitační práci „Testování antifungální aktivity in vitro ve farmaceutickém výzkumu a klinické praxi“ a byl rektorem UK jmenován docentem pro obor mikrobiologie.

Odborné zaměření docenta Buchty je spojeno s laboratorní diagnostikou a terapií houbových infekcí, se zvláštním zřetelem na epidemiologii a patogenезi invazivních mykóz a vulvovaginální kandidózy. Experimentálně se věnuje stu-

diu interakcí kvasinky *Candida albicans* s hormony a stresovými faktory. Další oblastí odborného zájmu je testování antifungální aktivity *in vitro* v podmínkách klinické laboratoře a farmaceutického výzkumu a studium faktorů ovlivňujících variabilitu výsledků testování a vztahů mezi strukturou a biologickou aktivitou antifungálních látek.

Z dosavadní rozsáhlé řady odborných činností, jak pedagogických tak klinických doc. Buchty, můžeme rovněž zmínit řadu odborných pobytů a stáží, a to v roce 1989 na Katedře mikrobiologie Lékařské fakulty UP v Olomouci, v roce 1989 na Oddělení mikrobiologie Lékařské fakulty UK v Plzni, v roce 1991 na Division of Bacteriology and Mycology, Janssen Pharmaceutica Research, Beerse v Belgii a v roce 1992 na Vojenské akademii J. E. Purkyně Hradec Králové, pracoviště Těchonín.

Odborná prezentace docenta Buchty je rozsáhlá. Je autorem a spoluautorem 93 odborných prací publikovaných v odborných periodikách (z toho v 35 impaktovaných); více jak 170 krátkých sdělení (abstraktů, souhrnů přednášek) prezentovaných v rámci tuzemských i mezinárodních konferencí a sympózií. Dále se podílel jako autor nebo spoluautor na vydání 6 učebních textů, 2 monografií a 2 patentů. Účastní se, nebo se účastnil, jako hlavní řešitel nebo spoluřešitel na 7 grantových projektech, v pozici odborného spolupracovníka u dalších 13 projektů.

Docent Buchta je členem Československé společnosti mikrobiologické a členem Společnosti pro lékařskou mikrobiologii České lékařské společnosti J. E. Purkyně.

Jméno redakce Scanu přejeme panu docentu Vladimíru Buchtovi osobní spokojenost a hodně pracovních úspěchů v náročné a odpovědné řídicí práci a také dostatek času pro svoji vědeckou a pedagogickou práci.

Doc. MUDr. Alexander Ferko, CSc., přednostou Chirurgické kliniky

Od 1. 10. 2006 se ujme vedení Chirurgické kliniky Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze a Fakultní nemocnice Hradec Králové **doc. MUDr. Alexander Ferko, CSc.** Přednostou kliniky byl jmenován ministrem zdravotnictví ČR v dohodě s ministrem školství, mládeže a tělovýchovy na základě výsledku konkurzního řízení.

Doc. MUDr. Alexander Ferko, CSc., se narodil 4. července 1967 v Hnúšti-Likier na Slovensku. Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika absolvoval v roce 1985 v Rožňavě a v roce 1992 ukončil Vojenskou lékařskou akademii a Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Po ukončení studia na vysoké škole zahájil doktorské studium na Katedře válečné chirurgie tehdejší Vojenské lékařské akademie v Hradci Králové, které ukončil obhajobou dizertační práce na téma „Endoluminální léčba aneurysmat břišní aorty“.

V roce 1995 nastoupil na místo odborného asistenta na též katedře. V této funkci zde působil až do roku 2002, kdy převzal vedení katedry a současně funkci hlavního odborníka Armády České republiky pro chirurgii.

V rámci své klinické práce se věnoval abdominální a cévní chirurgii se zaměřením na endovaskulární techniky. První atestaci ze všeobecné chirurgie složil v roce 1995 a druhou v roce 2000. Kromě toho absolvoval několik zahraničních pobytů (USA, Velká Británie, Holandsko, Chorvatsko); k nejvýznamnějším patří 6měsíční fellowship v hepatobiliární chirurgii (Oregon Health Science University, Portland, Oregon, USA).

Ve výzkumné a vývojové činnosti se věnoval endovaskulární a jaterní chirurgii. Je autorem dvou národních patentů v oblasti stentů a endovaskulárních protéz, které doznaly klinické aplikace (FerX-stent). Spolupráce s profesorem Antonínem Krajínou vedla k významným prioritám v zavedení nových léčebných metod nejenom na republikové úrovni. Jednalo se o endovaskulární léčbu aneurysmat břišní aorty, traumatických lacerací hrudní aorty a aneurysmat břišní aorty spojených s anomáliemi ledvin. Tyto výkony byly poprvé provedeny v Hradci Králové a postupně rozšířeny na některá pracoviště v České republice (Nemocnice na Homolce, FN Olomouc) i v zahraničí (Maribor, Slovinsko).

Od roku 1993 až doposud se účastnil řešení řady grantů a v roce 1998 byl řešitelský kolektiv pod vedením docenta Ferka oceněn „Cenou ministra zdravotnictví za výzkum“.

V rámci vojensko-odborné činnosti se docent Ferko účastnil zahraničních misí. V roce 2003 působil 3 měsíce jako vedoucí Accident & Emergency Department, Multinational Integrated Medical Unit, Bosna a Hercegovina. Šlo o mezinárodní, britsko-holandsko-kanadskou nemocnici. Dále působil ve funkci zástupce velitele a hlavního chirurga 11. polní nemocnice v Kábulu, Afghánistán.

V roce 2001 docent Ferko obhájil habilitační práci na téma „Současný stav endoluminální léčby aneurysmat břišní aorty“. Ve své pedagogické činnosti se věnuje výuce chirurgie, válečné chirurgie a výuce protokolárních postupů (BATLS). Je školitelem studentů doktorandského studia, předsedou oborové rady doktorandského studia oboru vojenská chirurgie Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové, předsedou státnicové komise pro obor válečná chirurgie a členem státnicové komise pro obor chirurgie.

Ve své publikační činnosti se soustředil na válečnou chirurgii, abdominální – zejména jaterní chirurgii a endovaskulární techniky. Je autorem nebo spoluautorem 119 přednášek a 85 vědeckých publikací. Je hlavním autorem 3 knižních publikací (Arteriální aneurysmata, základy endovaskulární a chirurgické léčby, Chirurgie v kostce, Principy válečné chirurgie), jež doznaly celorepublikového významu; dvě z nich byly sestaveny s mezinárodním kolektivem autorů.

V současnosti se docent Ferko věnuje chirurgii jater a žlučových cest. V rámci programu hepatobiliární chirurgie se zdařilo zavést ve FN Hradec Králové několik nových léčebných postupů a operačních technik, jako jsou například radiofrekvenčně asistované nebo laparoskopické resekce jater.

Docent Ferko je členem vědecké rady Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové, členem redakční rady Acta Medica Hradec Králové a dále členem odborných společností – České lékařské společnosti, České chirurgické společnosti, International Hepato-Pancreato-Biliary Society a International Society for Endovascular Surgery.

Docent Ferko je ženatý, s manželkou Hanou má syna Alexandra a dceru Mariannu. K jeho hlavním koníčkům patří příroda a myslivost.

Přejeme panu docentu Ferkovi, aby se mu v náročné funkci přednosty Chirurgické kliniky dařilo a aby v této funkci našel pracovní i osobní uspokojení.

SLAVNOSTNÍ PROMOCE V KAROLINU 17.–18. 7. 2006

Ve dnech 17.–18. července 2006 se ve Velké aule Karolína UK v Praze konaly slavnostní promoce absolventů doktorských studijních programů, magisterských studijních programů všeobecné lékařství a stomatologie a bakalářského studijního programu ošetrovatelství Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

Promoce vedli prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc., MBA, prorektor UK pro zahraniční styky a mobilitu, a prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Promotoři doc. MUDr. Věra Hubková, CSc., prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc., doc. MUDr. Karel Šmejkal, CSc., prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., a doc. MUDr. Alena Stoklasová, CSc., postupně předali diplomy doktorů (Ph.D.) 12 absolventům doktorského studia, diplomy doktorů medicíny (MUDr.) 140 absolventům a diplomy bakalářů (Bc.) 61 absolventům bakalářského studia.

Z toho 13 studentů všeobecného lékařství a 2 studenti stomatologie z Běloruska, České republiky, Ghany, Francie, Švédska, Irska, Nigérie, Velké Británie, Srí Lanky, Spojených arabských emirátů a Kuvajtu studovalo v anglickém jazyce.

Svá studia na lékařské fakultě ukončili s vyznamenáním Ali Hussain Al-Abbad, Ludmila Krabsová, Martina Pelikánová, Jana Popelková, Jana Rostová, Tomáš Roubíček, Igor Sirák a Petr Vojtíšek v magisterském studijním programu všeobecné lékařství, Jana Havrdová a Iva Kašparová v magisterském studijním programu stomatologie a Renata Hovadová, Lada Kobřlová, Jana Morávková, Kateřina Morkusová, Jarmila Ročková, Ivana Roďanová, Dana Vlášková a Martina Žatečková v bakalářském studijním programu ošetrovatelství.

Při slavnostních promociích byly rovněž vyhlášeny a předány Ceny děkana nejlepším absolventům magisterských studijních programů Tomáši Roubíčkoví, Igoru Sirákovi (oba všeobecné lékařství) a Janě Havrdové (stomatologie) a nejlepší absolventce bakalářského studijního programu ošetrovatelství Daně Vláškové. Zároveň s Cenou děkana jim byla předána bronzová pamětní medaile LF.

Promoci se jako milí hosté účastnili prof. MUDr. Aleš Linhart, DrSc., proděkan 1. LF UK Praha, doc. MUDr. Ondřej Hrušák, Ph.D., děkan 2. LF UK Praha, doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc., děkan 3. LF UK Praha, za Fakultu vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové mjr. doc. MUDr. Jan Österreicher, Ph.D., prorektor UO, plk. doc. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., děkan FVZ UO, prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc., proděkan FVZ UO a plk. doc. MUDr. Jiří Chaloupka, CSc., proděkan FVZ UO, za Univerzitu Hradec Králové proděkani doc. PhDr. PaedDr. Kamil Janiš, CSc., a RNDr. Petra Poulová, za

Foto I. Šulcová

Farmaceutickou fakultu UK v Hradci Králové děkan doc. RNDr. Alexander Hrabálek, CSc., za Fakultní nemocnici Hradec Králové ředitel doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., hlavní sestra Bc. Hana Ulrychová, zástupkyně hlavní sestry Mgr. Ivana Vašátková a Jaroslava Pečenková, bývalá hlavní sestra a vedoucí oddělení ošetrovatelství, za Královéhradecký kraj hejtman Ing. Pavel Bradík a za město Hradec Králové náměstkyně primátora Ing. Alois Tuháček a Ing. Josef Malíř.

Dále se z oficiálních osobností promocií zúčastnili prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., předseda akademického senátu Lékařské fakulty, prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc., člen akreditační komise vlády ČR, doc. MUDr. Václav Dostál, předseda Okresního sdružení ČLK v Hradci Králové, a doc. MUDr. Karel Barták, CSc., senátor Parlamentu ČR a bývalý děkan fakulty.

Promoce v Karolinu byly nejen tradičním slavnostním zakončením studia ve všech na fakultě akreditovaných oborech, ale také událostí pro rodiče a blízké absolventů. Pro ně byla slavnostní událost odměnou za podporu studentů v časech hledání a nejrůznějšího váhání i neúspěchů. Domnívám se, že slavnostní promoce byla odměnou i všem zúčastněným profesorům, docentům a asistentům. Jak bylo opakovaně zdůrazněno v promočních projevech děkana a proděkanů, byla promoce poslední příležitostí připomenout, že znalosti nabyté během studia jsou pouze základem pro další celoživotní vzdělávání, které bude neodmyslitelnou součástí života nových lékařů a bakalářů.

Promoce v Karolinu v roce 2006 se vydařily, nejen proto, že naplno přálo počasí a byly krásné slunečné dny, ale zejména proto, že slavnost měla důstojný průběh a počty úspěšných absolventů byly vizitkou kvalitní práce naší fakulty.

Prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.
proděkan pro studium (4.-6. ročník)

Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc. – 60 let

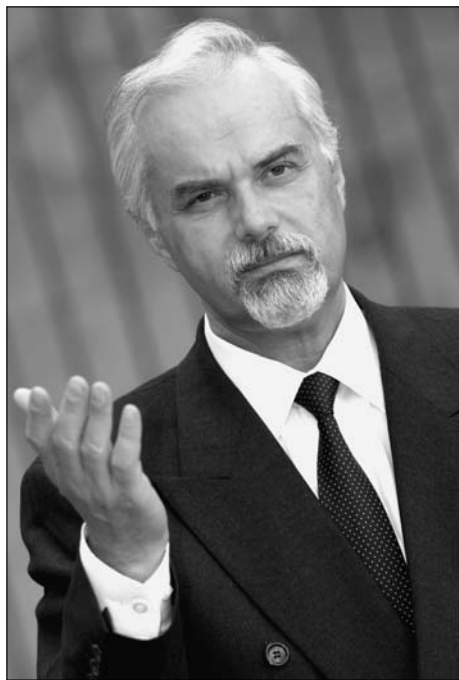
V červenci tohoto roku oslavil životní jubileum děkan naší fakulty profesor Vladimír Palička. Není snadné představit čtenářům všechna fakta při jeho bohatém profesním životě a rozsáhlém odborném zaměření.

Prof. Palička se narodil se v roce 1946 v Prostějově, rodina se později přestěhovala do Bruntálu, kde jeho otec pracoval jako vedoucí mikrobiologického oddělení.

Vystudoval Lékařskou fakultu v Olomouci, obor všeobecné lékařství, a promoval v roce 1970. Již v průběhu studia pracoval jako pomocná vědecká síla na histologii, patologii a později na I. interní klinice u prof. Lukla. Po převzetí kliniky profesorem Wiedermannem byl více angažován v oblasti hematologie a začal mít zájem o laboratorní medicínu. Po promoci nevyužil nabídky pokračovat v práci na fakultě, ale odešel do nemocnice v Bruntále, kde pracoval na interním oddělení. Po zřízení oddělení klinické biochemie mu bylo nabídnuto vedení tohoto oddělení, což přijal a znamenalo to jeho definitivní rozhodnutí věnovat se klinické biochemii a laboratorní medicíně. Již v tomto období se přednáškami v IPVZ podílel na vzdělávání dalších odborníků v oboru a publikoval první vědecké práce (například tehdy v republice prioritní sdělení o možnosti stanovení rozsahu poškození myokardu dle aktivit CK). Od roku 1979 působil jako ředitel nemocnice v Bruntále. Z tohoto období je nutné zmínit zejména odborné vedení stavby nové polikliniky s (na tehdejší dobu) špičkově vybaveným oddělením klinické biochemie.

Od roku 1984 do současnosti působí na Lékařské fakultě UK a ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové, zpočátku jako primář Oddělení klinické biochemie a později přednosta Ústavu klinické biochemie a diagnostiky. Pod jeho vedením zaznamenal obor klinické biochemie ve fakultní nemocnici nepřehlédnutelný rozvoj, a to jak v oblasti rutinní, tak i vědeckovýzkumné. Nelze opomenout vybudování prostorového zázemí v nové budově ÚKBD (1995), které tento rozvoj oboru umocnilo. V počátku roku 1990 byl zvolen předsedou České společnosti klinické biochemie ČLS JEP a v čele Společnosti stál po dvě funkční období jako předseda (nyní je čestným předsedou), kdy s plí jemu vlastní pracoval pro celý obor klinické biochemie.

V kariéře lékaře a vysokoškolského učitele „obvyklý“ sled událostí, atestace z klinické biochemie, kandidatura lékařských věd, po roce 1990 docentura v oboru biochemie a posléze habilitace a profesura v oboru vnitřního lékařství, atestace z endokrinologie představuje obrovské množství práce, starostí a úsilí, ale je také zdrojem oprávněného potěšení a uspokojení z práce. Vždyť prof. Palička vždy dbal nejen na rozvoj vědy a výzkumu na pracovišti, sám byl a je řešitelem výzkumných úkolů a grantů tuzemských i zahraničních, ale také podporoval mladší kolegy ve vědeckovýzkumné činnosti a byl jim vždy učitelem, nápomocným radou i činy. Za povšimnutí stojí zvláště velká šíře jeho medicínských zájmů – je uznávaným klinickým biochemikem, ale i špičkovým odborníkem v osteologii a výživě nebo přednášejícím na revmatologických či endokrinologických kongresech jako

vyzvaný řečník. Je vzdělán v celé velké šíři biochemie, klinické biochemie a vnitřního lékařství, svůj zájem v oblasti klinické medicíny nasměroval na výživu a metabolismus, zejména metabolismus minerálních látek a metabolismus kostí. Patří mezi zakládající členy Společnosti pro parenterální a enterální výživu, v níž také působil jako vědecký sekretář a nyní jako místopředseda. Je zakládajícím členem Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu a již po tři volební období je jejím předsedou. Předsedá Radě klinických laboratoří ČLS JEP, řadu let vedl Metabolické kolegium, sdružující endokrinology, diabetology, osteology, odborníky ve výživě a další klinické specialisty.

V roce 1995 zřídil ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové Osteocentrum, ve kterém jsou léčeni pacienti se závažnými metabolickými chorobami kostí z královéhradeckého regionu i celé republiky. K osteologii neodmyslitelně patří osvěta mezi pacienty, které se vždy věnoval, ať již publikačně, přednáškami, osvětou v rádiu a také spoluprací s organizacemi, jejichž zájmem je zlepšení osudu obzvláště těžce postižených pacientů, např. paraplegiků (Paraple).

Jeho obrovská lidská a odborná reputace a uznání v České republice i v zahraničí jsou vyjádřeny jeho členstvím nebo čestným členstvím v domácích a zahraničních odborných společnostech, které však nikdy nevnímá jako formální, vždy si jich vážil a v odborných společnostech také aktivně pracoval a pracuje. Nelze také opomenout jeho členství ve vědeckých radách fakult a redakčních radách tuzemských i zahraničních časopisů. Prof. Palička je autorem více než 400 publikací, odborných článků, kapitol a několika monografií. Přednesl stovky přednášek, z toho desítky vyzvaných přednášek na mezinárodních fórech.

Postavení, kterému se Vladimír Palička těší v odborných kruzích, nesporně potvrzuje skutečnost, že v roce 2005 byl v Orlandu v USA zvolen místopředsedou Světového výboru společnosti klinické chemie a laboratorní medicíny (IFCC). Vklad, který Vladimír Palička tímto způsobem vložil do budoucnosti české klinické biochemie a jejího postavení ve světě, zřejmě ocení teprve budoucnost.

Prof. Palička však kromě svých odborných medicínských aktivit má i mimořádný dar jednání s lidmi, je skvělým přednášejícím, učitelem a kolegou. Jeho osobnostní vlastnosti a odborné schopnosti byly důvodem toho, že byl v roce 2003 zvolen děkanem Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a v roce 2006 byl Akademickým senátem fakulty suverénně zvolen do druhého funkčního děkanského období. Jeho činnost v čele fakulty je spojena s řadou ambiciózních projektů na výstavbu nových prostor (Univerzitní kampus a Vědecko-výzkumné centrum lékařské a farmaceutické fakulty), s výstavbou a otevřením Výukového centra fakulty, ale také s nebyvalým rozvojem vědeckých aktivit a inovací výukového kurikula.

Profesor Vladimír Palička se dožívá 60 let v plné svěžesti, ale současně pod tíhou povinností lékaře, učitele, přednosty, děkana... Nezbyvá, než mu přát, aby stále nacházel potěšení z práce a ze života, aby pro nás zůstal učitelem, vedoucím, ale současně i kolegou, připraveným pomoci. To vše do mnoha dalších let!

Pavel Živný

Tak jako každý rok, i letos proběhly v červnu přijímací zkoušky na naši fakultu. Tato událost je samozřejmě zcela jinak vnímána těmi, kteří zkoušky organizují, tj. vedením fakulty a pracovníky děkanátu a dalších pracovišť, pro které jde o každoročně se opakující náročné několikadenní období, kdy i nepatrná chyba může mít dalekosáhlé důsledky, včetně nevídané publicity pro fakultu,

jedna z možností. Důvodem k této změně byla zejména potřeba umožnění plně automatizovaného vyhodnocení testů. Odpovědní formuláře (kde každý účastník samozřejmě figuruje pod náhodně přiděleným osmimístným číslem, aby byla zajištěna naprostá anonymita), které na první pohled připomínají velké zaškrťávací tikety Sportky, jsou nyní oskenovány a data jsou zaslána ke zpra-

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY NA LÉKAŘSKOU FAKULTU

a zcela jinak vlastními uchazeči, pro které se jedná zpravidla o jedinečnou životní událost, která mnohdy rozhodne o jejich budoucím osudu.

Jakkoli se může zdát, že proces přijímacího řízení je neměnný, ti, kteří se na jeho přípravě podílejí, mohou potvrdit, že žádné dva roky nejsou stejné.

V posledních letech se zásadně změnil zejména přístup ke špičkovým absolventům středních škol – ti kteří mají průměr za celé studium do 1,10 a splní další podmínky (zájem o výuku přírodovědných předmětů), jsou přijati bez nutnosti skládat přijímací zkoušky. Nikdo samozřejmě nedokáže říci, zda z těchto zájemců budou lepší lékaři. Pokud však k sobě budeme zcela upřímní, toto leckdy nedokážeme říci ani při promociích absolventů. První hodnocení nicméně ukazují, že uchazeči přijatí v minulých dvou letech na základě vynikajícího středoškolského prospěchu dosahují lepších výsledků u zkoušek, než jejich spolužáci v ročníku; zdá se tedy, že vynikající výsledky na střední škole korelují se schopností zvládat i daleko náročnější vysokoškolský způsob studia.

Novinkou letošního přijímacího řízení byla zejména možnost podávání tzv. elektronické přihlášky – student vyplní veškeré údaje v interaktivním formuláři na internetu, přihlášku vytiskne, podepíše, přiloží požadovaná potvrzení (vyjádření lékaře, diplomy za účast v olympiádách, apod.) a vše odešle na studijní oddělení fakulty. Zde je vše pouze překontrolováno a data jsou automaticky převedena do databáze uchazečů, čímž odpadá velice únavné manuální přepisování údajů z papírových přihlášek do počítače. Přestože se to nemusí zdát jako nic významného, při každoročním počtu více než 1000 přihlášek (letos konkrétně 1714) se jedná o enormní zatížení referentek studijního oddělení. Předpokládáme, že v dalších letech již počet elektronických přihlášek výrazně převyší ty, které dorazí klasickou cestou.

Další novinkou (pro ty, kteří historii přijímacího řízení na fakultu sledují, to bude jistě novinka revoluční) je změna v testech z chemie a fyziky. Zatímco po dlouhá léta v minulosti měly některé otázky z chemie a z fyziky charakter příkladů s tvorbou odpovědi (laicky řečeno – k výsledku se musí dojít výpočtem a ten je zapsán přímo do testu), byly v letošním roce všechny otázky sjednoceny tak, že je k dispozici vždy výběr z několika odpovědí nebo jejich kombinací. Neznamená to tedy, že by příklady zcela vypadly, pouze je správná odpověď nabídnuta jako

cování speciálním softwarem. Teprve po kompletním vyhodnocení jsou k jednotlivým číslům testů přiřazena jména a připočteny bodové bonifikace za aktivity během střední školy (účast v celostátních kolech olympiád či SOČ, státní jazyková zkouška či ekvivalentní zahraniční certifikát). Z celého hodnocení tedy zcela zmizel lidský faktor. Přestože díky tradičně perfektní práci studijního oddělení a propracovanému a mnoha lety ověřenému systému vícečetných kontrolních mechanismů nebylo nikdy v minulosti shledáno v průběhu přijímacího řízení žádné pochybení ze strany fakulty, nově zavedený postup by měl na obou stranách (jak u zájemců o studium, tak u vedení fakulty) jistotu absolutně objektivního přístupu během zkoušek ještě zvýšit.

Jak již bylo výše uvedeno, z celkově přihlášených 1714 uchazečů (234 na bakalářské studium, 1083 na všeobecné lékařství a 397 na zubní lékařství) splnilo podmínky pro přijetí bez přijímacích zkoušek 159 a ke studiu se z nich zapsalo 85. Z 1091 adeptů, kteří se dostavili k přijímacím zkouškám, bylo dále přijato 66 ke studiu ošetřovatelství, 139 ke studiu všeobecného lékařství a 26 ke studiu zubního lékařství. Vzhledem k tomu, že plánovaný počet studentů prvního ročníku je 60 pro ošetřovatelství, 165 pro všeobecné a 35 pro zubní lékařství, je zřejmé, že přijímaných studentů je daleko více. Je zcela běžné, že uchazeči si podávají přihlášku na více fakult. Ti lepší z nich jsou pak přijati na více místech a rozhodnutí, kam skutečně nastoupí závisí na mnoha faktorech – místě bydliště, šanci získat ubytování na kolejích, ale i na poměrně iracionálních faktorech – např. kde se studentovi nejvíce líbí, či kam se rozhodnou nastoupit jeho kamarádi. Poměr mezi přijatými a skutečně zapsanými je tak jen velmi těžko předpověditelný a rozhodnutí o tom, kde udělat pověstnou „dělící čáru“ je tak pro vedení fakulty jedním z vůbec nejtěžších úkolů.

Doufejme, že uchazeči, kteří byli v letošním přijímacím řízení úspěšní a zapíší se do prvního ročníku, jsou skutečně těmi nejlepšími ze všech zájemců. Zda tomu tak je, či nikoli však nepoznáme ani za rok, ani za dva, tušit to u některých bude možné na konci studia, ale až mnoho let po jejich promoci budeme vědět, zda jsou z letošních nováčků skutečně dobří lékaři. Soubor znalostí, který je přijímacími zkouškami testován, je totiž pouze podmínkou nutnou, nikoli však postačující.

doc. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D.
proděkan pro studium (1.–3. ročník)

Přijímací řízení pro studium zahraničních studentů – samoplátců v angličtině

Protože v posledních letech zájem o studium General Medicine a Dentistry na naší fakultě ze strany zahraničních studentů systematicky roste, mění se postupně také organizace přijímacího řízení. V letošním roce jsme stanovili termíny přijímacích zkoušek v Hradci Králové i na ostatních místech (Münster, Kuala Lumpur, Oslo, Londýn, Stockholm, Limassol) tak, že přijímání zahraničních studentů mohlo být ukončeno už v polovině června (s výjimkou zkoušek v Cochínu a Bombaji, které se z technických důvodů konaly až na začátku srpna).

Celkem se přihlásilo ke zkouškám pro obor General Medicine 353 uchazečů a pro obor Dentistry 81 uchazečů a z nich zkoušky vykonalo 201, resp. 55 osob. Přijato bylo pro obor General Medicine 76 studentů a pro obor Dentistry 28 studentů. Skutečný počet zapsaných studentů do prvního ročníku však bude nižší (směrná čísla odsouhlasená Akademickým senátem jsou 60 pro GM a 24 pro Dentistry). Dochází totiž samozřejmě k tomu, že i u zahraničních studentů ne všichni přijatí ke studiu nakonec skutečně nastoupí. Aby však nedocházelo k příliš velkým překvapením u zápisu, zavedli jsme již vloni povinnost zaplatit do určitého termínu „depozit“ školného ve výši 1.000,- EUR, který teprve garantuje místo u zápisu. Pokud někteří z přijatých tento depozit nezaplatí, je jejich místo nabídnuto dalším uchazečům v pořadí (podle výsledku přijímacích zkoušek). Tak jako u českých studentů, i u samoplátců je možné přijetí bez přijíma-

cích zkoušek na základě výborných předchozích studijních výsledků (hodnoceno podle výsledků anglického standardu - tzv. „A-levels“ nebo jeho ekvivalentu). Z poměru přijatých studentů vzhledem k počtu uchazečů (přijato bylo jen asi 40 % těch, kteří skládali zkoušky) je zřejmé, že i ve skupině samoplátců výrazně roste konkurence, což dává naději na zlepšení jejich průměrné kvality. Výrazně nejlepších výsledků u přijímacích zkoušek letos dosahovali studenti z Malajsie (přijato 18 z 23 uchazečů!!!), z nichž většina byla výborná především v matematice nebo fyzice (z těchto dvou oborů si vybírají, testy z biologie a chemie jsou povinné), což velmi kontrastuje se znalostmi studentů z ostatních zemí. Zastoupení národností mezi přijatými studenty je následující (dohromady General Medicine a Dentistry): Velká Británie – 27, Norsko – 19, Malajsie – 18, Německo – 10, Indie – 5, Řecko – 7, Kypr – 3, Irsko, Keňa, Mauritius a Švédsko – 2, Japonsko, Kanada, Nizozemí, Nigérie, Rakousko, Slovensko a Tchajwan – po jednom přijatém studentovi.

Vzhledem k pokračujícímu trendu zájmu o studium v angličtině (závislém patrně mj. i na dobrých referencích o kvalitě tohoto studia u nás ze strany absolventů), budeme zřejmě moci toto přijímací řízení ještě více časově omezit jen cca do jednoho týdne v první polovině června, což by mělo dále zkvalitnit výběr uchazečů.

Doc. MUDr. Miroslav Kuba, CSc.

proděkan pro studium zahraničních studentů

Vzpomínka na prof. MUDr. Věru Rozsivalovou, DrSc.

V třetím květnovém týdnu nás zastihla smutná zpráva, že 14. 5. 2006, ve věku nedožitých 82 let, nás opustila prof. MUDr. Věra Rozsivalová, DrSc.

Narodila se 8. 10. 1924 v Praze v rodině pivovarského úředníka. Po maturitě na gymnáziu v r. 1943, za tehdejší situace nemožnosti dalšího studia pro uzavření českých vysokých škol nacisty, pracovala přechodně jako lékárenská laborantka a svou lékárenskou praxi završila složením tirocinální zkoušky. Hned po válce se rozhodla pro studium medicíny na Fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze. Po promoci v r. 1950 působila zprvu jako sekundární lékařka Nemocnice v Ústí nad Labem.

V roce 1961 následovala svého manžela, který přijal místo na Neurochirurgické klinice v Hradci Králové, a nastoupila jako ambulantní lékařka na Kožní kliniku KÚNZ v Hradci Králové. Zde se velmi rychle zařadila do pracovního kolektivu vedeného tehdy profesorem Břetislavem Janouškem, a to jak po stránce odborné, tak i – díky své přátelské, kolegiální vstřícnosti – po stránce lidské. Od roku 1963 pracovala jako odborná asistentka a již v roce 1967 obhájila titul kandidáta lékařských věd. O čtyři roky později byla jmenována docentkou pro obor dermatovenerologie. Na základě svých četných prací a přednášek, zabývajících se problematikou a směry ve výzkumu puchýřnatých dermatóz, získala v roce 1974 titul doktora lékařských věd.

Od roku 1980 do 1. 12. 1985 byla ve vedení kliniky.

Publikovala 118 vědeckých prací a přednesla 263 vědeckých, ale také popularizačních přednášek doma i v zahraničí. Je spoluautorkou 4 učebních skript z oboru kožního lékařství a autorkou tří učebnic kosmetické dermatologie pro studující tohoto oboru. Vedle neúnavné pracovního musíme vyzdvihnout i to, že vše, co tehdejší docentka Rozsivalová dokázala, bylo o to těžší, že nikdy nebyla členkou žádné strany a navíc se netajila, že je hluboce věřícím

člověkem s křesťanskou orientací. Po zásluze jí byl profesorský titul udělen v rámci rehabilitačních řízení po roce 1989 a stala se nositelkou nejvyššího možného ocenění Lékařské fakulty – zlaté medaile v r. 1996. Přibližně ve stejné době se stala čestnou členkou České dermatovenerologické společnosti. Tím největším oceněním je však skutečnost, že svou přátelskou povahou, optimistickými životními postoji a hluboce demokratickým směřením se nesmazatelně zapsala nejenom do historie Kožní kliniky královéhradecké Fakultní nemocnice, ale i do srdcí všech spolupracovníků a mnoha přátel.

Vždy byla ochotná pomoci radou nebo přátelskou podporou.

Čest její památce.

Doc. MUDr. Marie Nožičková, CSc., a kolektiv
Klinika nemocí kožních a pohlavních FN a LF UK

STAVEBNÍ INVESTICE V ROCE 2006

Ve svých příspěvcích o stavebních investicích často připomínám Aktualizovaný generel výstavby, abych potvrdil, že výstavba Fakultní nemocnice Hradec Králové stále sleduje strategické cíle, které vedení nemocnice formulovalo již před osmi lety. V letošním roce bude dokončena realizace jednoho z nich – prostorová integrace interních oborů.

Stane se tak po zprovoznění pavilonu č. 14, ve kterém sídlila Klinika gerontologická a metabolická. Budova sice nepatří k nejstarším, její technická úroveň však byla ve velkém rozsahu poplatná jednak době a způsobu výstavby, jednak účelu, pro který byla kolaudována – léčebna dlouhodobě nemocných. Všechny dodatečné adaptace byly improvizacemi, které neprošly řádným stavebním řízením. To byly hlavní důvody, pro které byla nakonec rekonstrukce budovy schválena a realizována.

Projektovou dokumentaci zpracoval atelier DOMY, s.r.o., pod vedením ing. arch. Topinky, výběrové řízení na dodavatele stavby, při kterém byla jediným kritériem cena, vyhrála fy Geosan Group, a.s. Náklady na stavbu budou činit téměř 70 mil. Kč a myslím, že po otevření a prohlídce pavilonu bude všeobecně shledáno, že peníze byly dobře zhodnoceny. Kromě kompletní výměny všech sítí silno i slaboproudých rozvodů, vzduchotechniky, vodovodu aj. byla podstatně změněna dispozice všech poschodí tak, aby všechny budoucí normy splňovaly jednak předepsané požadavky, jednak bylo vytvořeno příjemnější prostředí pro pacienty i personál.

Připomeneme krátce funkční strukturu budovy z hlediska uživatelů: v 1. NP bude na pravé straně (při pohledu z průčelí) personální a technické zázemí pavilonu (šatny, sklady), na levé straně pracoviště rehabilitace s vodoléčbou (místo někdejšího bazény byly instalovány vany a Hubbardův tank). Větší část 2. NP je vyhrazena ambulancím Plicní kliniky s pracovištěm bronchoskopie, zbývající část podlaží (8 místností) jsou pracovní lékaři. Ve 3. NP jsou dvě standardní lůžkové stanice, jedna pro Klinikou gerontometabolickou, druhá pro I. interní kliniku, s celkem 42 lůžky. 4. a 5. NP má shodný půdorys - na levé straně jsou standardní lůžkové stanice s 21 lůžky (část pokojů je vybavena sociálním zařízením), na pravé straně jsou jednotky intenzivní péče. Ve 4. NP. bude KGM, v 5. NP Klinika plicní. V neúplném 6. NP bude vedení Plicní kliniky a pracovní lékaři. V provozu budovy se jistě pozitivně projeví přístavba s dalším výtahem. Stejně pozitivní je i zřízení nového vstupu do budovy z úrovně terénu a řešení nových komunikací před budovou.

Transfúzní oddělení – pohled do rekonstruovaného odběrového sálu.
Foto Ing. Jiří Bobr

Fingerlandův ústav patologie – pohled do jedné z rekonstruovaných laboratoří.
Foto Miroslav Mádl

V současné době probíhají na stavbě dokončovací práce, jsou uzavřena výběrová řízení na dodavatele přístrojové techniky a interiéru. Pavilon bude kolaudován do konce září a během prvních 14 dnů října se do něj nastěhují uživatelé.

Dokončení a zprovoznění pavilonu č. 14 je finančním objemem největší stavbou letošního roku. Byly však dokončeny, nebo jsou před dokončením, další investiční akce nemalého významu. Šlo především o vynucenou investici ve Fingerlandově ústavu patologie, kde pracovní prostředí v některých laboratořích neodpovídalo hygienickým normám. Díky reorganizaci pracovišť a pak jejich rekonstrukci a modernizaci, spolu s instalací účinné vzduchotechniky, byly všechny závady odstraněny. Práce byly komplikované nikoli svým obsahem, ale organizací, neboť byly prováděny bez přerušení provozu ústavu u musely být rozděleny na mnoho dílčích etap. Díky ochotě pracovníků ústavu, dodavatele stavby (STAKO, s.r.o.) a práci zainteresovaných odborů provozně technického úseku, zejména investičního odboru, byla akce dokončena ke spokojenosti uživatelů. Celkové náklady činily 7,3 mil. Kč, z toho 2,5 mil. představují náklady na přístrojovou techniku.

Další z menších akcí, ale s velkým významem pro uživatele, byla úprava prostor bývalé standardní lůžkové stanice ve 3. NP Bedrnova pavilonu na přechodné pracoviště lůžkového oddělení KARIM (realizovala fa STAKO, s.r.o.). Její význam spočívá v překonání izolovanosti KARIM v jejím původním umístění ve vstupní budově, zvýšení počtu lůžek a velkém zvýšení komfortu pro pacienty i personál. Akce si vyžádala náklad 10 mil. Kč, z toho 1,7 mil. Kč bylo věnováno na doplnění přístrojové techniky. I když se lůžková část KARIM během dvou let přesune na své definitivní působiště v novém pavilonu akutního příjmu (Emergency), nebude tato investice ztracena, neboť ji pro poskytování nižší intenzivní péče využije Chirurgická klinika.

Další z vynucených investic byla rekonstrukce některých provozů transfúzního oddělení FN, na jejichž nevyhovující stav upozornil Státní ústav pro kontrolu léčiv. Nákladem cca 4,5 mil. Kč byl firmou FATO, s.r.o., rekonstruován odběrový sál a jeho příslušenství a některé laboratoře pro zpracování krve a jejích derivátů.

Pro úplnost je třeba uvést ještě „drobné“ investice v řádu stovek tisíc korun: adaptace jednoho z centrálních chirurgických

Montáž rampy na JIP Plicní kliniky pavilonu č. 14.

Foto Ing. Jiří Bobr

sálů v Bedrnově pavilonu pro potřeby urologických endoskopických zákroků, úpravy předsterilizační místnosti v operačním traktu Neurochirurgické kliniky, zvětšení seminární místnosti

na Oční klinice a zřízení fantomové laboratoře pro Stomatologickou kliniku, které by mělo být dokončeno v průběhu října. V období říjen – listopad budou provedeny úpravy v pavilonu č. 8 (bývalá I. interní klinika) tak, aby se do něj v závěru roku mohla na dva roky přestěhovat Psychiatrická klinika.

Dostávám se tak k velkým akcím, jejichž zahájení je připravováno. Jde o dva nové pavilony: Akutní příjem – KARIM a Psychiatrická klinika. Pro obě stavby jsou zpracovány projekty pro stavební povolení, získáno stavební povolení a vybrán dodavatel stavby – v obou případech firma Geosan Group, a.s. Projekty zpracovaly pro akutní příjem ateliér DOMY, s.r.o., pro psychiatrii ateliér Hájek s ing. arch. Hochmanem. Stavba akutního příjmu je dotovaná – z celkových nákladů cca 240 mil. Kč bude ze státního rozpočtu poskytnuto 165 mil. Kč. Očekáváme, že v nejbližších dnech bude vydáno rozhodnutí o účasti státního rozpočtu, které dotaci potvrdí. Stavba by měla začít v polovině září. Stavba Psychiatrické kliniky bude zahájena koncem ledna 2007; náklady na její realizaci budou hrazeny pouze z vlastních zdrojů FN. Obě akce budou dokončeny v průběhu roku 2008.

RNDr. Josef Židů, CSc.

Informace o knihách

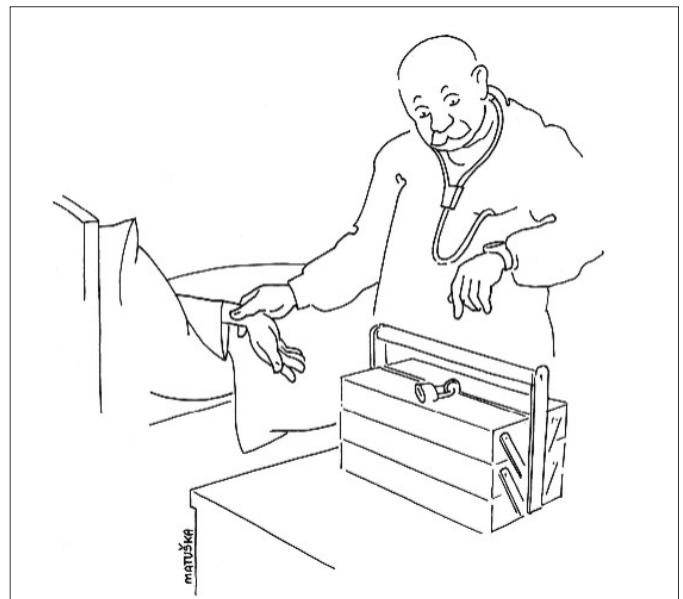
Pavel Matuška knižně

Třebechovický rodák Pavel Matuška je jako výtvarník známý – nejen v našem regionu – už hezkou řádku let. Široká veřejnost ho od počátku 80. let vnímá především jako jednoho z předních tvůrců českého kresleného humoru. Jeho kresby s nezaměnitelným rukopisem výtvarné zkratky glosují nejrůznější situace lidského života na stránkách novin i časopisů a patří k těm nejvyhledávanějším. Uplatňují se úspěšně také jako knižní ilustrace, novoročenky, v užití i volné grafice. Matuškův humor je vkusný, kultivovaný, nikdy neklesá na úroveň levného hospodského vtípkování. Nachází přitom odezvu u publika z nejrůznějších společenských vrstev. Základní devizou každého dobrého humoristy je nápad, výchozí myšlenka, úhel pohledu. Specifičnost kresleného humoru nevyžaduje nutně schopnost vytříbeného výtvarného projevu, každý tvůrce si postupně vytváří svůj osobitý styl a někdy i určitá kreslířská neobratnost přispívá k autorské originalitě. Matuška je v tomto směru výjimečný také tím, že je současně – ač autodidakt – profesionálním výtvarníkem a jeho práce samy o sobě mají nesporné výtvarné kvality. V povědomí veřejnosti je stále asi nejznámější jeho kreslený humor, rozsah tvorby je však širší a košatější, jak se mohli v posledních letech přesvědčit návštěvníci výstav v Hradci Králové, v Praze, v Českých Budějovicích či pravidelných Salonů Unie výtvarných umělců královéhradecké oblasti v Litomyšli a v Jaroměři. Svůj osobitý humor uplatňuje s úspěchem také v malbě a dřevěné plastice.

Na výstavách je možné čas od času sledovat zpravidla aktuální období tvorby dotyčného autora, zřídka kdy už ucelenější soubor děl, odrážející tvůrčí vývoj v delším časovém úseku. Příležitost zhlédnout takovou výstavu je navíc pro zájemce limitována časově i prostorově. Pro každého umělce i pro jeho publikum je vždy přínosné, podaří-li se vydat přehlednou monografii, mapující souhrnně důležitá tvůrčí období a podávající ucelenější charakteristiku autora a jeho tvorby.

Příznivce a obdivovatele Matuškovy tvorby jistě potěší informace, že podobná publikace letos na jaře vyšla pod názvem „Pavel Matuška: Usmívání“ v nakladatelství Karmašek v Českých Budějovicích (www.karmasek.cz).

Nalezneme zde jednak výběr jeho typických humoristických kreseb z oblíbených námětových okruhů: hudebníci s nástroji, politika, korupce, směšnost domýšlivosti mocných, justice, nejrůznější lidské slabosti, objeví se i náměty z lékařského

Pavel Matuška: Lékař údržbář

prostředí. Soubor těchto kreseb vystihuje charakteristiku Matuškovy humoru, který osciluje mezi laskavými narážkami až k černému humoru a tvrdému zacílení k jádru věci, kdy místy člověka až zamrazí. Tím vším prolíná autorův příznačný humanismus.

V další části publikace je zařazen soubor litografií – portrétů slavných lidí (mj. Jan Kašpar, T.G.M, Jan Žižka, František Josef I., J. Gabin, A. Mucha, S. Freud a řada dalších) s charakteristickými atributy jejich profesí. Významný oddíl zaujmají reprodukce Matuškových obrazů. Akrylové malby čerpají z téhož zdroje jako kresby. Východiskem je vždy chytrý nápad, uplat-

Pavel Matuška: *Ministr zdravotnictví varuje*

ňující se někdy v názvu („Zazobanka a zazobanci“, „Poslední večere 27 českých pánů s katem Mydlářem“, „Stařec, stařena a moře“, „Podzim na Mírově“, „Spící Viagra“, „L. van Beethoven a jeho /dnes již/ devátá“, „Markýz de Sade/m“), jindy zašifrované ve výtvarné pointě („Parádní číslo cirkusu Bohemie“).

Zařazeny jsou zde i ukázky autorova řezbářského díla. Pro leckoho, kdo zná Matušku především jako tvůrce kresleného humoru, bude tato část jeho tvorby, které se intenzivně věnuje zejména v posledních letech, nečekaným a příjemným překvapením. Také zde uplatňuje svěží nápady a především preciznost řemeslného provedení.

Objemná publikace formátu 28 x 24 cm s 254 stranami potěší každého, kdo má rád humor a výtvarné umění.

Josef Bavor

Jiří Ramba: **Slavné české lebky, Antropologicko-lékařské nálezy jako pomocníci historie**, Galén 2005, 303 s.

V nedávné době se čtenářům dostala do ruky krásná kniha doc. MUDr. Jiřího Ramby, DrSc., *Slavné české lebky*. Autor vystudoval stomatologii a poté i všeobecné lékařství. V roce 1971 začal působit na Dětské stomatologické klinice 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze-Motole, v letech 1990–1992 byl jejím přednostou a poté zde do roku 2000 působil ve funkci školského zástupce přednosty kliniky. Doc. Ramba se dlouhodobě zajímá o akutní traumatologii dětského obličeje, ale také o problematiku dlouhodobých změn, s cílem odhalit vznik poúrazových deformací a tak zabránit jejich rozvoji, negativně ovlivňujícímu dětskou psychiku. Je autorem monografie „Zlomieniny obličejových kostí u dětí“ a je autorem či spoluautorem dalších vědeckých publikací.

Již obal knihy zaujme a naláká, neboť jsou zde vyobrazeny postavy, jimž je v knize věnována pozornost – lebka z naleziště Dolní Věstonice III., císař Karel IV. a skladatel Bedřich Smetana. V úvodní části publikace se autor zabývá „Obličejem v dějinách lidské společnosti“, kdy se zamýšlí nad problémem, jak je důležitý obličej v pojetí historickém, jak jím byli lidé fascinováni a co nám může prozradit o konkrétní osobě.

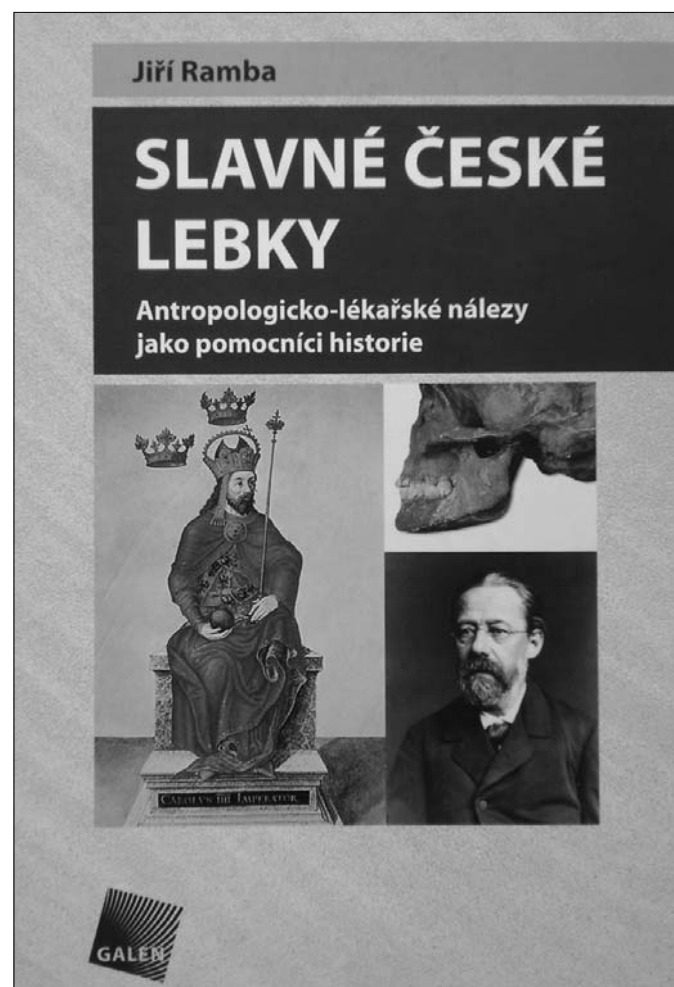
Každá ze tří velkých kapitol se neomezuje jen na odborné posouzení jednotlivých lebek, nýbrž vždy na jejím začátku autor poskytne čtenáři historický obraz doby, ve které daná postava žila a seznámí čtivou formou se všemi důležitými historickými fakty. V podstatě se jedná o biografii, kdy se podle změn na lebce odhadují možné příčiny nemocí těchto osob.

První kapitola nás zavede do daleké minulosti, do doby lovců mamutů. Konkrétně do jedné z našich nejznámějších jeskyní v Dolních Věstonicích. Po poutavém vstupu do minulosti autor přistupuje k samotnému podrobnému zkoumání lebek.

Druhý díl nás zavede za Otcem vlasti Karlem IV., kde doc. Ramba dokazuje, jak zranění z mládí ovlivnila a možná i zkrátila jeho život.

Bedřich Smetana je hrdinou třetího příběhu. Jak je obecně známo, skladatel byl ke konci svého života hluchý. Vše bylo způsobeno úrazem v dětství a o syfilis (o níž se v této souvislosti uvažovalo) se podle závěrů autora nemůže jednat.

Velice zajímavé zakončení každé kapitoly představuje ilustrace, jak by mohl život představovaných osob probíhat za přispění naší moderní medicíny. Kniha má ještě další klad, a to svou obrazovou dokumentaci, která ilustruje autorovo psané slovo. Četná citovaná odborná literatura čtenáři poskytuje možnost dalšího studia.

Pokud vás zajímá, jak to bylo se životy výše zmíněných osob ze strany ještě nepoznané, nezbyvá než doporučit tuto čtivou knihu přečíst.

Představená publikace je výsledkem dlouhodobé vědecké práce autora, při níž měl možnost vyšetřovat nejen lebku Karla IV, ale i dalších českých králů – Václava IV., Ladislava Pohrobka, Jiřího z Poděbrad, Maxmiliána II. a také arcibiskupa Matouše Ferdinanda Sobka z Bilenberka a poustevníka sv. Ivana.

Mgr. Jiří Štěpán
Kabinet dějin lékařství

Setkání představitelů středoevropské gastroenterologie ve Visegrádu

CENTRAL EUROPEAN GASTROENTEROLOGY MEETING, VISEGRÁD, 29. 6. – 2. 7. 2006

Visegrád je malé městečko asi 45 km na sever od Budapešti. Leží v malebném údolí na pravém břehu Dunaje. Visegrád je malý svou rozlohou a počtem obyvatel (nyní kolem 1000), ale velký svou bohatou historií, ale také důležitý svým symbolickým významem pro současnou střední Evropu.

Počátky budování římského opevnění v místě dnešního Visegrádu sahají až do prvního století před naším letopočtem. Dvojitý hradní systém (dva hrady spojené mohutnými hradbami) začal být budován za vlády krále Bély IV. kolem roku 1245. V roce 1323 se Visegrád stal hlavním městem Uherského království a visegrádský hrad sídlem uherského krále Karla Roberta I. V té době již panovaly významně zlepšené vztahy mezi Českým a Uherským královstvím (s nástupem Lucemburků a Anjouovců k moci). V listopadu 1335 došlo ve Visegrádu v citadele horního hradu k významnému setkání (dnes bychom řekli: „k prvnímu summitu V3“) maďarských, českých a polských vládců, králů Karla Roberta I., Jana Lucemburského a Kazimíra III. Jana Lucemburského při jednání doprovázel Karel IV. Výsledkem jednání bylo vytvoření prvního mezistátního spojení v rámci středoevropského regionu (jako politické a ekonomické protiváhy sílícímu vlivu Habsburků). Byla podepsána řada dohod: o vzájemném přátelství, o celních a celních sazbách, o nové obchodní cestě (vyhýbající se Vídní) a další.

V novodobé historii se ve Visegrádu sešli představitelé Maďarska, Československa a Polska znovu (15. února 1991). Československo na setkání reprezentoval Václav Havel. Výsledkem jednání bylo vytvoření středoevropské aliance označované jako V3 (nebo Visegrádská skupina). Po rozdělení Československa se pak skupina přetvořila v tzv. Visegrádskou čtyřku (V4 – Maďarsko, Česká republika, Slovensko a Polsko). Svůj politický a ekonomický význam si V4 uchovala i po společném vstupu všech čtyř zemí do Evropské unie (1. května 2004). Tolik tedy několik historických poznámek k připomenutí výjimečného postavení Visegrádu.

Inspirována historií, zorganizovala ve Visegrádu Maďarská gastroenterologická společnost setkání představitelů středo-

Dominantou Visegrádu je středověký hrad s rozsáhlým opevněním, s citadelou na vrcholu a královským palácem na břehu Dunaje.
Foto: autor článku

evropské gastroenterologie. Hlavními organizátory byli významní maďarští (a evropští) gastroenterologové profesor Szalay (Budapešť) a profesor Rácz (Győr). V rámci integrující se Evropy pojali organizátoři středoevropský region široce a pozvali 70 představitelů gastroenterologie z 11 zemí (Maďarsko, Česká republika, Slovensko, Polsko, Rakousko, Itálie, Chorvatsko, Srbsko a Černá Hora, Slovinsko, Rumunsko a Ukrajina).

V rámci programu zazněla odborná sdělení k důležitým oblastem současné gastroenterologie (např. refluxní choroba jícnu, poškození gastrointestinálního traktu nesteroidními antiflogistiky, idiopatické střevní záněty, endoskopická ultrasonografie, epidemiologie nádorů ve střední Evropě, chronická hepatitida C, transplantace jater a další). Velmi cenné byly informace z jednotlivých zemí o různých způsobech řešení závažných zdravotnických problémů (např. screening kolorektálního karcinomu). V rámci odborného programu vystoupil autor tohoto článku jako zástupce České republiky ve workshopu o středoevropských zkušenostech s kapslovou endoskopií. Jednotlivá odborná sdělení mimo jiné také ukázala, jak se může propastný rozdíl v ekonomické vyspělosti jednotlivých zemí promítnout do možností klinické praxe a výzkumu (například Rakousko a Itálie na jedné straně a Rumunsko nebo Srbsko jako protipól na straně druhé). Velmi zajímavé byly ukázkové kazuistiky z různých zemí, které dokumentovaly překvapivé rozdílnosti přístupů k řešení konkrétních chorobných stavů (vyšetřovací algoritmy, diferenciální diagnostika, léčebné postupy, dispenzarizace, ekonomika). Hledaly se pochopitelně také možnosti vědecké spolupráce a koordinace některých výzkumných projektů. Dostatečný prostor byl vytvořen i pro neformální diskuse a výměnu zkušeností. Také po stránce organizační bylo celé Visegrádské setkání středoevropské gastroenterologie bezchybně připraveno.

Pokud si organizátoři jako hlavní cíl setkání vytkli vzájemné poznání, sblížení a integraci, pak se jim to skvěle zdařilo. Patří jim za to velký dík.

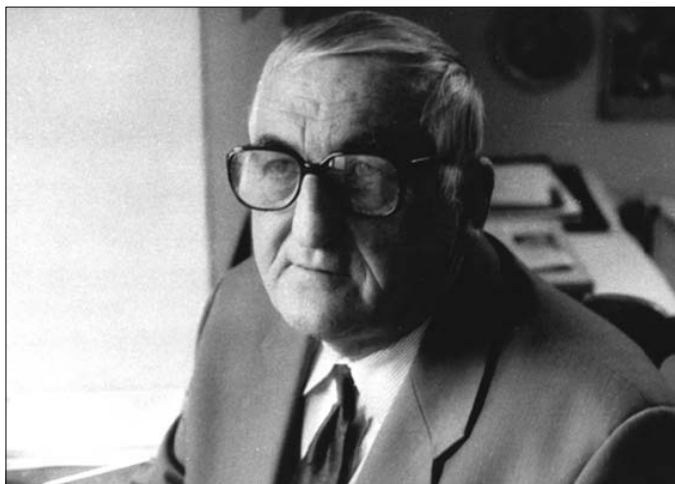
Prof. Jan Bureš
2. interní klinika LF UK a FN

K NEDOŽITÝM SEDMDESÁTINÁM

PhDr. VLADIMÍRA PANOUSHKA

Desátého června by se dožil 70 let bývalý šéfredaktor SCANu PhDr. Vladimír Panoušek, kdyby ho 22. října 2005 nevyrvala z našeho středu dlouhá vážná choroba. V článku uveřejněném při jeho úmrtí jsme si připomněli jeho pestrou životní dráhu, než se jako psycholog stal členem Psychiatrické kliniky. Koncem roku 1990 ho ředitel Fakultní nemocnice MUDr. Ivan Drašner požádal, aby uvedl do života společný časopis Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty

UK, dvouměsíčník SCAN. Dr. Panoušek se ujal redakční práce s elánem a vtiskl novému časopisu neopakovatelnou tvář. Nezakrýval, že redakční práci dělá rád, že to je asi nejkrásnější období jeho pracovní kariéry. Stal se i hlavním přispěvatelem časopisu. Je neuvěřitelné, že od prvního čísla v roce 1991 až do posledních několika příspěvků uveřejněných v roce 2005 krátce před jeho úmrtím těch příspěvků bylo na 340. Dr. Panoušek napsal převážnou část úvodních článků, z nichž většina se týkala fakultní nemocnice, zdravotnictví a problematiky s tím související, jak dokládají úvodníky za jeden a půl roku

v letech 2001–2002 (Fakultní nemocnice a my – 2001/1, Bílá kniha o vzdělávání – 2001/3, Proměny fakultní nemocnice – 2001/4, Jaký byl rok 2001 – 2001/6, Medicina a zdravotnictví – 2002/1, Položen základní kámen Pavilonu interních oborů – 2002/3 a další). Pečlivě sledoval dění ve fakultní nemocnici a nenechal nepovšimnutu žádnou důležitou událost z jejího života, žádné významné životní jubileum u pracovníka, u kterého bychom očekávali, že jubileum připomene spíše jeho pracoviště. Jeho články uveřejňované pod pseudonymem *Leďtíček* byly čtenáři očekávány s nedočkavostí.

Jako člen redakční rady jsem při četných rozhovorech s ním obdivoval jeho široký rozhled v kulturní oblasti, hluboké znalosti filozofie, jeho pečlivost a kritičnost, se kterou připravoval každé další číslo a v neposlední řadě jeho vytříbený sloh, který činil z každého jeho článku malé literární dílo.

SCAN měl své čtenáře nejen u nás, ale i v cizině.

Vladimíre,

Tvým odchodem vydávání SCANU neskončilo. Nemohlo

skončit dílo, kterému jsi položil tak solidní základy a které se tak hluboce zapsalo do povědomí čtenářů. Nebylo snadné najít pracovníka, který by v Tvé práci mohl důstojně pokračovat. Díky vedení nemocnice a fakulty – ředitele doc. Leoše Hegera a děkana prof. Vladimíra Paličky a jejich úsilí nenechat zapadnout vydávání časopisu, který tak významně reprezentoval fakultní nemocnici a lékařskou fakultu, podařilo se jim přesvědčit prof. Šteineru, aby se ujal zodpovědného úkolu šéfredaktora. Po delší odmlce tak začíná SCAN vycházet znovu. Je tu jako trvalá vzpomínka na Tebe a Tvou práci.

L. Chrobák

Foto Martin Všetečka

HRADEČTÍ STUDENTI OPĚT ÚSPĚŠNÍ NA MEZINÁRODNÍM VĚDECKÉM POLI

Dne 8. března 2006 se v nizozemském Maastrichtu konal v pořadí již desátý ročník mezinárodního studentského vědeckého sympózia Maastricht Medical Students Research Conference. Z několika stovek abstrakt zaslaných studenty (bio)medicínských oborů z celého světa bylo vybráno 78 nejlepších prací, jejichž autoři byli na tuto akci pozváni k prezentaci svých vědeckých projektů. Českou republiku reprezentovali svými pracemi dva studenti Univerzity Karlovy v Praze, Lékařské fakulty v Hradci Králové, a to studentka 5. ročníku všeobecného lékařství Petra Veselá prací s názvem „Is ultrasonography of newborns kidney prevention of renal failure?“ a student 4. ročníku všeobecného lékařství Radek Kaniok svou prací „The new view

Petra Veselá

on fluid treatment of patients with ARDS“. Obě práce byly prezentovány v rámci posterové sekce konference.

Maastricht, město charakteristické nádhernou architekturou, je jedno z center vzdělanosti Nizozemí. Je sídelním městem Maastrichtské univerzity, jejíž součástí je, kromě jiných, i lékařská fakulta, která vychovává lékaře prei postgraduální formou studia. Výukovým centrem fakulty je univerzitní nemocnice, která se skládá z několika velkoryse pojatých budov.

Celá konference, která proběhla v přátelské, až rodinné atmosféře byla zahájena projevy Dr. Ritzena, předsedy výkonné rady, a slečny Geesje van Woerden, předsedkyně konference. V rámci těchto projevů byla zdůrazněna nutnost podpory mladých vědců, kteří svými inovativními myšlenkami přispívají k rozvoji poznání v oblasti lékařských věd.

V průběhu konference bylo prezentováno 24 prací formou ústního sdělení v paralelně probíhajících sekcích a 54 posterových sdělení. Konference se zúčastnili také studenti mimoevropských zemí, mj. i ze Spojených států amerických, což je dokladem vysoké odborné úrovně sympózia.

Radek Kaniok

Všechny prezentace byly hodnoceny mezinárodní odbornou porotou, načež v odpoledních hodinách proběhlo vyhlášení nejlepších prací. Studenti naší fakulty se zúčastnili i workshopů s přednáškou „New age children“ Willy Bosga, nizozemské dětské psychologky a „Rapid manufacturing techniques“ Davida Kopera. Závěrem konferenčního dne byla sekretářem konference panem Casperem Mihlem vyzdvihnuta odborná i estetická úroveň obou posterů studentů naší fakulty, které zaujaly obecnostvo svým netradičním výtvarným zpracováním.

Zahraniční studenty velice zaujaly propagační materiály naší fakulty, které jim byly v nemalém množství našimi studenty aktivně rozdány. Několik studentů pak vyjádřilo hlubší zájem o možné postgraduální studium na LF UK Hradec Králové.

Velký dík patří vedení naší fakulty za výraznou podporu, která podstatně přispěla k možnosti uskutečnit tuto cestu. Závěrem je vhodné zdůraznit velkou píli, snahu a péči všech zúčastněných organizátorů, kteří dokázali zabezpečit bezchybný průběh celé konference a zajistit i hodnotný společenský program po dobu jejího trvání.

Je nutno vyjádřit poděkování školitelům, MUDr. J. Marešové, odborné lékařce Dětské kliniky FN a LF HK, doc. MUDr. V. Černému, přednostovi Kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny FN a LF HK a MUDr. P. Dostálovi, primáři lůžkového oddělení téže kliniky, kteří laskavým vedením obou studentských vědeckých prací výrazně napomohli jejich výsledné kvalitě.

Petra Veselá, studentka 5. ročníku všeobecného lékařství
Radek Kaniok, student 4. ročníku všeobecného lékařství

Finské zdravotnictví

V rámci projektu HOPE EXCHANGE PROGRAMME FOR HOSPITAL PROFESSIONALS 2006 zaštitovaného organizací HOPE (European Hospital and Healthcare Federation) jsem měl možnost zúčastnit se měsíční stáže ve Finsku mezi 21. 5.–17. 6. 2006, konkrétně v Pirkanmaa Hospital District (PHD). Většinu času stáže jsem strávil v Tamperské univerzitní nemocnici (centrální nemocnice v PHD). Na stáž navázala závěrečná konference ve Viareggio v Itálii konaná v termínu 21.–24. 6. 2006. Tématem konference byl „čekací čas, čekací listina“.

Chata na břehu jezera Näsijärvi

Obsahem stáže bylo jednak poznání systému finského zdravotnictví a jeho porovnání se zdravotnictvím českým, jednak poznání organizace a fungování PHD.

Finsko je zemí s nízkým počtem obyvatelstva (5,2 mil. obyv.) a velkou rozlohou (338 tis. km²); tyto údaje implikují dosti nízkou hustotu obyvatelstva (15 obyv./km²).

Přes uvedené charakteristiky vykazuje systém finského zdravotnictví poměrně velkou centralizaci, ke které docházelo v minulých letech; další centralizace je nazírána jako nutná v letech následujících.

V systému finského zdravotnictví existuje odděleně oblast primární zdravotní péče a specializované zdravotní péče.

Primární zdravotní péče je zajišťována sítí zdravotních středisek (265 subjektů ve Finsku). Odpovědností těchto středisek je organizovat prevenci chorob, organizovat screeningové programy, vést dětské a mateřské kliniky, zajišťovat poskytování stomatologické péče, domácí ošetrovatelské péče, rehabilitace, psychologické a psychiatrické péče, která svým charakterem může být poskytnuta v tomto typu zařízení, péče pro děti a dorost, péče o zaměstnance, péče pro starší občany a další. Tento typ zařízení poskytuje ambulantní i hospitalizační péči.

Specializovaná zdravotní péče je poskytována sítí nemocničních distriktů (20 subjektů). V každém distriktu se nalézá jedna centrální nemocnice. Pět z těchto centrálních subjektů ve Finsku jsou univerzitní nemocnice. Univerzitní nemocnice poskytují složitější formy specializované zdravotní péče a svojí působností tak ve vybraných oborech překračují hranice nemocničního distriktu.

Zdravotnické subjekty jak v oblasti primární péče, tak v oblasti sekundární péče jsou zakládány municipalitami, resp. jejich sdruženími. Municipality de facto vlastní tyto subjekty. Subjekty v oblasti zdravotní péče poskytují péči občanům jednotlivých municipalit. Municipality platí za zdravotní péči poskytovanou jejím občanům (za reálné množství poskytnuté péče).

Tento systém vede k tomu, že občan ve Finsku je nucen za specializovanou zdravotní péčí cestovat mnohdy stovky kilometrů. Např. transplantace ve Finsku mají své jediné centrum v Helsinkách, cestování na velké vzdálenosti se běžně vyskytuje např. v oblasti implantátů endoprotéz (v PHD tuto zdravotní péči poskytuje jediný subjekt, který pokrývá 1,2 mil. obyvatel, což je cílová populace větší než vlastní populace PHD, která dosahuje 0,5 mil. obyvatel). Lidé jsou ve Finsku zvyklí za zdravotní péčí cestovat, přitom finské obyvatelstvo je se svým zdravotnictvím jedním z nejspokojenějších v Evropě. Ve Finsku občan vnímá, že se podílí na běhu věcí veřejných více než v naší zemi. Snaha po větší centralizaci je mimo jiné vyvolána snahou po úspoře nákladů. Rostoucí výdaje na zdravotní péči je totiž občan schopen vnímat přímo v municipalitě, kde žije. Jelikož municipalita financuje zdravotní péči poskytovanou svým občanům, rostoucí výdaje na zdravotní péči je třeba pokrýt ze zdrojů municipality, a to např. snížením výdajů v jiných oblastech, které může občan konkrétní municipality přímo pocítit, zvýšením lokálních daní aj. Z těchto důvodů je finské obyvatelstvo méně negativně naladěno vůči centralizaci sítě poskytovatelů zdravotní péče.

Tamperská univerzitní oblast (Vaasa+Kanto-Häme+Pirkanmaa nemocniční distrikt) a PHD distrikt (Pirkanmaa).

Jedním z rysů finského zdravotnictví jsou i poplatky pacientů za ambulantní návštěvu a ošetrovací den strávený v nemocnici (22 € za jednu ambulantní návštěvu, 26 € za jeden ošetrovací den, 72 € za jednodenní chirurgii, dále je nastaven finanční strop na jeden rok pro tyto poplatky).

Platba municipalit jednotlivým poskytovatelům zdravotní péče je dána individuálními kalkulacemi zdravotních výkonů, resp. jejich skupin v jednotlivých nemocnicích. Dále je na municipalitě, zda si zvolí danou nemocnici pro poskytování zdravotní péče svým občanům při dané ceně zdravotních výkonů.

Tamperská univerzitní nemocnice

Tamperská univerzitní oblast (Vaasa+Kanta-Häme+Pirkanmaa nemocniční distrikt) a PHD distrikt (Pirkanmaa).

Snaha po dosažení efektivnosti centralizací je patrná nejen ve finském zdravotnictví jako celku. Tendence k centralizaci se objevují i na úrovni jednotlivých nemocničních distriktů. Péče je čím dál tím více místně centralizována do centrální nemocni-

ce v rámci distriktu. Centralizací se Finové snaží snížit náklady na poskytování zdravotní péče (např. v PHD je porodnictví centralizováno v Tamperské univerzitní nemocnici a pouze jediné další lokální nemocnici v PHD s tím, že uvažují o ukončení této činnosti v lokální nemocnici, podobně laboratorní činnosti jsou směřovány místně zejména do Tamperské univerzitní nemocnice).

Vlastní organizace v rámci PHD je značně procesně orientovaná. V Tamperské univerzitní nemocnici neexistuje klasická organizační struktura jako ve FN HK. V této nemocnici je zajištěno členění na jednotlivé medicínské divize, v čele každé divize stojí jediný šéf. Jednou z divizí je např. divize pro srdeční centrum, interní medicínu, plicní nemoci, nemoci kožní a pohlavní. V srdečním centru je obsažena kardiologie i kardiochirurgie (v čele centra stojí jediná odpovědná osoba). Příkladem další divize je divize pro chirurgii, gastroenterologii a onkologii. Pohled na pacienta je medicínsky i ekonomicky celistvější.

Ve finském zdravotnictví se tak klade větší důraz na větší objemy zdravotních výkonů, s tím spojenou větší zkušenost, dále na segmentaci uvnitř nemocnice a „factory inside factory“ smýšlení, spoluúčast pacienta.

Plánování v oblasti finského zdravotnictví hraje silnou roli, přesto pozice poskytovatelů zdravotní péče je jednodušší než v ČR, neboť je zajištěna platba za skutečné množství poskytnuté zdravotní péče.

Ing. Daniel Macek, odborný referent OFA FN

50 let od úmrtí akademika Jana Bedrny

Akademik Jan Bedrna, zakladatel Lékařské fakulty v Hradci Králové, československé kardiochirurgie a královéhradecké chirurgické školy, se narodil 16. 9. 1897 v Českém Brodě, kde jeho otec působil jako odborný učitel. Zde prožil také šťastná léta svého raného mládí. Maturoval v červenci 1916 v době I. světové války na reálném gymnáziu v Kolíně. Hned po maturitě musel nastoupit vojenskou službu v tehdejší rakousko-uherské armádě. Po absolvování školy pro záložní důstojníky byl odvelen na italskou frontu. Tam však onemocněl a byl proto z armády propuštěn.

Krátce po vzniku Československé republiky 28. října 1918 vstoupil na Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, na které pak promoval 3. února 1923. Po promoci pracoval krátce jako zastupující lékař v českobrodské nemocnici, odkud 30. června 1923 nastoupil na místo externího lékaře na chirurgické klinice Masarykovy nemocnice v Brně, vedené vynikajícím chirurgem a pozdějším profesorem Juliem Petřivalským. Zde pracoval nejdříve jako pomocná technická síla, od 1. 2. 1926 jako nehonoraný a od 1. 1. 1927 jako honorovaný asistent kliniky.

Za svého působení v Brně se zúčastnil několika zahraničních konferencí a kongresů a absolvoval řadu stáží na významných chirurgických pracovištích v Německu (Berlín, Lipsko, Frankfurt nad Mohanem), ve Francii (Štrasburk, Montpellier, Lyon) a ve Švýcarsku (Basilej, Bern, Curych). Velmi záhy začal být i vědecky činný. Svou první práci publikoval v ČLČ již v roce 1924, rok po promoci. Jeho zájem se v té době soustřeďoval na problematiku štítné žlázy. Tak v roce 1926 přednášel

ve Varšavě o histologických změnách v basedowské štítné žláze po jódu a tamtéž v roce 1929 na sjezdu Mezinárodní chirurgické společnosti o metabolismu jódu u chorob štítné žlázy. Druhou oblastí jeho zájmu již v tomto časném období byla problematika urologická. V roce 1929 přednáší v Mnichově na sjezdu Německé urologické společnosti o ureterografii a v roce 1931 v Paříži na kongresu Francouzské chirurgické společnosti o vlastní léčbě chylurie. V letech 1930–32 několikrát přednášel ve Vídeňské urologické společnosti. Od roku 1929, po odchodu doc. Karla Neuwirta z kliniky, převzal po něm vedení urologického oddělení.

Zde v Brně poznal také svou budoucí ženu, MUDr. Noemi Gayerovou-Bedrnovou, odbornou dětskou lékařku kliniky prof. O. Teyschla.

Na brněnské chirurgické klinice a na svých poměrně častých zahraničních pobytech získal Bedrna velmi dobrý přehled o chirurgii a zvláště o urologii. V prosinci 1931 byl na Masarykově univerzitě v Brně habilitován z patologie a terapie chirurgických chorob.

1. května 1933 nastoupil jako primář chirurgického oddělení v Moravské Ostravě. Zde se mu 24. 10. 1933 narodil syn Jan, budoucí docent a přednosta Chirurgické kliniky Fakultní nemocnice v Hradci Králové. V Ostravě však Bedrna nebyl spokojen, podmínky zde v etnicky i politicky neklidném prostředí neodpovídaly jeho představě o budování chirurgie na mezinárodní úrovni.

Ještě za svého pobytu v Brně byl 27. 9. 1932 pozván tehdejší primářem prosektury a budoucím profesorem, dnes po něm nazvaného ústavu patologie ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové, Antonínem Fingerlandem (1900–1999) k přednášce v sekci Lékařské župy severovýchodních Čech. Oba se znali již z doby studií v Praze. Fingerland si Bedrny velmi vážil. Pokládal ho za velmi pilného a nadaného studenta. Bedrna pozvání s radostí přijal a v odpovědi napsal: „Těším se velmi na tento zájezd do Hradce. Snad se nám podaří, že budeme moci jednou spolu trochu »rejpat do té vědy«...“. Tato prorocká slova se měla záhy naplnit. 1. 4. 1934 nastoupil Jan Bedrna v Hradci Králové na místo primáře na chirurgickém oddělení, uvolněné po zemřelém primáři MUDr. Bedřichu Honzákovi, bývalém asistentu chirurgické kliniky profesora Karla Maydla. V konkurzu uspěl proti MUDr. Janu Knoblochovi z I. pražské chirurgické kliniky. Nemalelou úlohu ve prospěch Jana Bedrny sehrálo jistě doporučení prim. Fingerlanda. Vzájemné vztahy doc. Knoblocha s Bedrnou tím však narušeny nebyly. Bedrna tak s úlevou opustil Ostravu, kterou nazval potupným jménem „Klondike“ republiky. (Pozn.: Klondike je krátká řeka na severozápadním území Kanady, v níž se v roce 1896 začalo s rýžováním zlata se všemi průvodními zjevy).

V Hradci Králové, v onom Salonu republiky, našel Bedrna prostředí, pro které toužil a které mu umožnilo plné rozvíjení jeho odborných a vědeckých plánů. Nová královéhradecká okresní nemocnice, otevřená v listopadu 1928, byla v tehdejší republice jednou z nejmodernějších mimopražských nemocnic. Sedm samostatných oddělení bylo vedeno zkušenými primáři a na uvolněná místa byli přijímáni habilitovaní pracovníci. Ke konci války bylo na místech přednostů již pět docentů. S cílevědomým úsilím, pro Bedrnu tak charakteristickým, s širokými znalostmi celé chirurgie a s využitím poznatků získaných při zahraničních pobytech zavedl na oddělení klinický způsob práce. Jeho příchod do Hradce se stal přínosem nejen pro nemocnici, ale pro celou oblast se-

verovýchodních Čech. Velmi intenzivně začal pomáhat svému příteli primáři Antonínu Fingerlandovi s pořádáním pravidelných měsíčních přednášek na schůzích lékařů, konaných z pověření tehdejší Lékařské župy severovýchodních Čech. A. Fingerland zval k přednáškám tak významné lékaře, jakými byli tehdejší doc. J. Charvát, doc. S. Mentl, doc. A. Vančura, prof. Ed. Cmunt a další. Bedrna jen v roce 1936 vystoupil najedenácti schůzích s celkem jednadvaceti sděleními. Šlo o přednášky a demonstrace zajímavých a poučných případů nemocných, u nichž šlo buď o nemoc častou nebo působící diagnostické obtíže. Na přednáškách se postupně zúčastnili další lékaři chirurgie i dalších oddělení. Schůze, pro které se vžil přílehlavý název „Perličky“, plnily významnou úlohu postgraduálního vzdělávání a byly navštěvovány stále větším počtem lékařů z širokého okolí. Začly se konat každých čtrnáct dnů. Tehdy, za první republiky, Bedrna, Fingerland a pardubický internista a pozdější přednosta I. interní kliniky Jan Řehoř začli snít o tom, vytvořit z nemocnice zdravotnické zařízení, které by odpovídalo slavné klinice bratří Mayů, kteří na „periferii“ USA založili jednu z předních světových lékařských škol.

Po svém příchodu do Hradce Králové začal Bedrna dojíždět do plicní léčebny v Žamberku, aby tam prováděl kolapsovou léčbu plicní tuberkulózy, torakoplastiku, pneumolýzu a torakokaustiku. Položil tak základ pro radikální léčbu plicní tuberkulózy, pro resekcce plic, uskutečňované jeho žákem prof. Jaroslavem Procházkou, kterými se stalo hradecké pracoviště uznávaným průkopníkem těchto operací nejen u nás.

Bedrna byl neobyčejně progresivní chirurg. Při embolii velkých tepen dolních končetin začal od roku 1935 systematicky provádět bederní sympatektomii. V roce 1937 jako první u nás řešil chirurgicky výřez meziobratlové ploténky. Resekcí splachnických nervů a částečnou resekcí nadledvin snažil se chirurgickou cestou ovlivnit arteriální hypertenzi. Hluboko pronikl do urologické problematiky. Jeho monografie Dětská urologie (1951) byla přeložena do polštiny. Vyšla u příležitosti V. sjezdu Polské urologické společnosti v Krakově v září 1956 a byla Bedrnovi předána i s podpisy účastníků sjezdu tři dny před jeho úmrtím. Plánovaný překlad do němčiny přerušila jeho smrt.

Největšího vřelosti u nás dosáhl Bedrna v oblasti kardiochirurgie. Byla to jeho dokonalá znalost současného vývoje a trendu chirurgie, že on, mezinárodně známý urolog, čestný člen urologických společností Francie, Německa a Polska, upřel svou pozornost na kardiochirurgii. Byl mezi prvními u nás, kdo provedl resekcí perikardu při konstriční perikarditidě (1952). K jeho prvenství u nás patří první úspěšná operace otevřené tepenné dučeje v r. 1947 (obdobně jako v Praze prof. Kafka). V roce 1951 provedl disekci vrozeného zúžení plicnice a v témže roce komisurolyzu zúžení mitrální chlopně. V roce 1953 byl Bedrna pozván akademikem Karolem Šiškou do Bratislavy, kde se svou operační skupinou odoperoval pět nemocných s mitrální stenózou. Je proto po právu pokládán za zakladatele kardiochirurgie v našem státě. V roce 1954 bylo v Hradci Králové odoperováno již 162 nemocných s touto vadou. V témže roce byl za své zásluhy o kardiochirurgii jmenován řádným členem Československé akademie věd.

Bedrna byl všestranný chirurg, jeden z posledních ovládajících celý obor. Nebyla mu cizí ani traumatologie. V roce 1955 publikoval monografii o úrazech kostí a kloubů. Do válečné chirurgie (1950) přispěl statí o raném krvácení.

Bedrna nepokládal operaci jen za technický výkon s jeho anatomickými problémy, ale i za zásah do fyziologických dějů organismu, které nutno respektovat. Nebyl pro časnou úzkou specializaci svých žáků, ale zároveň pochopil, že rozvoj chirurgie nutně vyžaduje specializaci jednotlivých podoborů a dovedl nezištně nasměrovat své žáky, aby dále rozvíjeli jím započatou cestu. Je proto po právu pokládán za zakladatele královéhradecké chirurgické školy. V roce 1935 uvolnil 39 lůžek z Chirurgické kliniky pro ortopedii a v roce 1948 8 lůžek pro neurochirurgické oddělení, které bylo v roce 1951 rozšířeno přístavbou o dalších 30 lůžek. V roce 1952 vznikla v Hradci první Neurochirurgická klinika (přednosta akademik Rudolf Petr), v roce 1956 nejdříve samostatné urologické oddělení a v roce 1962 samostatná Urologická klinika (prof. Jozef Šváb). Hrudní chirurgii i kardiochirurgii rozvíjel Bedrnův nástupce prof. Jaroslav Procházka, který v roce 1958 zavedl operace v mimotělním krevním oběhu. V roce 1985 vznikla první samostatná Kardiochirurgická klinika (přednosta prof. Vladimír Brzek). Dětskou chirurgii a urologii rozvíjel prof. Hvězdoslav Stefan, který byl zástupcem přednosta Urologické kliniky (1958–59) a v letech 1982–1989 primářem oddělení dětské chirurgie.

K Bedrnovým žákům kromě výše zmíněných přednostů patřili urolog akademik V. Zvara a chirurgové prof. A. Beneš a prof. B. Konečný a docenti J. Novotný, V. Ševčík, B. Kaucký a J. Kovář.

Bedrna velmi rád přednášel – studentům, na lékařských schůzích a kongresech a v letech 1937 až 1945 i ve zdravotnické škole. Jeho přednášky medikům nebyly suchopárné, ale velmi živě podávané, prokládané vlastními zkušenostmi a demonstracemi. Učil stále a všude, u lůžka nemocného, na vizitách i na chirurgickém sále. Zvláštní důraz kladl na pečlivou anamnézu. Na odborných schůzích byly známé jeho zasvěcené diskuzní příspěvky, se kterými dovedl vystoupit proti názoru, se kterým nesouhlasil, ať byl přednášejícím kdokoli.

Bedrna se velmi významně podílel na založení Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Úvahy o zřízení fakulty začaly dostávat určitější podobu již za války. Koncem roku 1944 se sešli v bytě doc. Bedrny za účasti jeho manželky prof. Bohuslav Bouček, příští zastupující děkan fakulty, doc. Jan Maršálek, ředitel Státního zdravotního ústavu doc. Bohumil Vacek a ředitel zlínské nemocnice MUDr. Bohuslav Albert, aby uvažovali o založení a umístění příští lékařské fakulty po válce. Bezprostředně po skončení války se Bedrnovo úsilí o zřízení lékařské fakulty v Hradci Králové vystupňovalo. 28. května 1945 byla na setkání primářů královéhradecké nemocnice se zástupci Revolučního národního výboru v Hradci Králové ustavena komise, která měla připravit další postup v úsilí o zřízení fakulty. Členy této komise byli také doc. Jan Bedrna a doc. Jan Maršálek. Oba se již 8. června 1945 spolu s doc. Jaroslavem Vavrdou zúčastnili schůze Revolučního národního výboru, kde předložili návrh na zřízení lékařské fakulty. Návrh byl schválen. Bedrna se pak snažil setkat při své cestě do Prahy s tehdejším rektorem Univerzity Karlovy prof. Janem Bělehrádkem, který byl zřízení lékařské fakulty v Hradci Králové nakloněn. Podařilo se mu ho však sehnat pouze telefonicky. Bělehrádek měl vše promyšleno a Bedrnovi nadiktoval koncept memoranda, které měli poslat zástupci občanů královéhradeckého kraje prezidentu republiky a vládě.

10. srpna navštívil Bedrna, jako člen delegace, prezidenta ČSR dr. Edvarda Beneše, který 13. října podepsal dekret o zřízení pobočky Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Jak vyplývá z osobní korespondence Bedrny, podílel se díky svým přátelským vztahům na obsazení některých přednostenských míst na nově vznikajících klinikách.

Ke konci života se u Bedrny začaly projevovat známky srdeční nedostatečnosti, jako důsledek záškrtové myokarditidy prodělané v dětství, která vedla, jak ukázala sekce, k fibróze a hypertrofii myokardu s následnou masivní sukcesivní embolizací plicní. Zemřel 25. září 1956 v Poděbradech, na oddělení svého přítele doc. Ladislava Filipa.

Bedrnovou hlavní a nepopíratelnou zásluhou je, že na bázi okresní nemocnice vybudoval moderní chirurgickou kliniku a že se významně zasloužil o zřízení lékařské fakulty v Hradci Králové.

Pohřební průvod prochází ulicemi Hradce Králové

Jeho pohřbu se zúčastnilo celé město Hradec Králové. Pohřební průvod se ubíral z budovy teoretických ústavů lékařské fakulty na dnešní Ulrichovo náměstí, odkud byla rakev s tělem zesnulého převezena do rodinného hrobu v Českém Brodu. V pohřebním průvodu kráčely ve stejnokrojích zdravotní sestry, studenti a jeho četní přátelé z lékařských kruhů i představitelé veřejného života. Ulice, kterými průvod procházel, byly vroubeny širokými zástupy hradeckých občanů.

Fakultní nemocnice a lékařská fakulta vzdaly v roce 1985 Bedrnovi poctu tím, že nový výstavný pavilon chirurgických oborů byl nazván Pavilonem akademika Jana Bedrny. Ve foyer je umístěna busta od sochaře Josefa Škody. Město Hradec Králové pojmenovalo jeho jménem jednu ze svých ulic.

Od roku 1986 pořádá chirurgická klinika pravidelně každý druhý rok Bedrnův den, tradiční celostátní konferenci s mezinárodní účastí. U této příležitosti uděluje významným chirurgům a lékařským osobnostem medaili akademika Jana Bedrny.

Předneseno na Sudhoffových dnech, sympoziu s mezinárodní účastí, 8. – 9. 3. 2006 v Praze.

*Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.
Kabinet dějin lékařství
Lékařská fakulta UK v Hradci Králové
ladislavchrobak@seznam.cz*

PAMĚTNÍ MEDAILE AKADEMIKA JANA BEDRNY

Pamětní medaile akademika Jana Bedrny zobrazuje na lícní straně jeho tvář z profilu. Na rubu je text: *Klinika – živý pramen lékařského poznání. Pod textem jsou položeny přes sebe vavřínový list a skalpel a dále letopočty narození a úmrtí akademika Bedrny (1897-1956).*

Autorem je medailér Oldřich Tlustoš, narozený 1935 ve Svobodných Dvorech, zakládající člen královéhradecké výtvarné skupiny HORIZONT a současný člen Asociace výtvarných medailérů v Praze.

Medaile byla poprvé udělena v roce 1986 a od tohoto roku ji Chirurgická klinika pravidelně uděluje u příležitosti Bedrnova dne, tradiční celostátní konference s mezinárodní účastí, pořádané každý druhý rok. Laureáty jsou význační chirurgové a lékaři, kteří se významnou měrou podíleli na spolupráci s naší chirurgickou klinikou. (L. Ch.)

Dosavadními laureáty jsou:

1986

prof. MUDr. Jan Knobloch
akademik Karol Šiška (SR)
prof. MUDr. Emil Matějčík (SR)
prof. MUDr. Ján Kňazovický (SR)
prof. MUDr. Antonín Fingerland
prof. RNDr. MVDr. Vlastimil Vrtiš
akademik Vladimír Zvara (SR)
prof. MUDr. Jaroslav Lichtenberg
prof. MUDr. Jaroslav Procházka
prof. MUDr. Pavel Navrátil
prof. MUDr. Jozef Šváb
akademik Rudolf Petr

1988

prof. MUDr. Bohuslav Niederle
prof. MUDr. Aleš Podzimek
prof. MUDr. Václav Tošovský
prof. MUDr. Martin Janec (SR)

1990

doc. MUDr. Jiří Rödling
prof. MUDr. Pavel Firt
prof. MUDr. Milan Doskočil
prof. MUDr. Zdeněk Vahala
prof. MUDr. Bogdan Lazarkiewicz (PR)

1992

prof. MUDr. Hvězdoslav Stefan
prof. MUDr. Vladimír Brzek

1994

prof. MUDr. Ján Černý (SR)
prof. MUDr. Jiří Valenta
prof. MUDr. Vladimír Bartoš

1996

prim. MUDr. Svatopluk Marek
prof. MUDr. Bohumil Konečný
prof. MUDr. Ladislav Chrobák

1998

prim. MUDr. Miroslav Zourek
prim. MUDr. Čestmír Reček
prof. MUDr. Miloš Hájek

2000

prim. MUDr. Josef Čermák
prim. MUDr. Jiří Jedlička
prof. MUDr. Zdeněk Nožička

2002

prof. MUDr. Marie Pešková
doc. MUDr. Jiří Kovář

2004

prof. MUDr. Pavel Pafko
prof. MUDr. Jan Wechsler
prof. MUDr. Vladimír Král
prof. MUDr. František Antoš
prof. MUDr. Jindřich Vomela
prof. MUDr. Jan Žaloudík
doc. MUDr. Karel Havlíček

Pozdrav Josefovi Erbenovi k osmdesátinám

Prof. MUDr. Josef Erben, DrSc., se dožil v plné svěžesti a pracovní aktivitě dne 24. 5. 2006 osmdesáti let. Měl jsem tu čest a potěšení zhodnotit jeho odborné, vědecké, organizační a pedagogické zásluhy v podrobnější laudaci v časopise Aktuality v nefrologii (12/2:29-30, 2006). V časopise Scan, který mně připomenul naše společné klinické začátky, chci jubilantovi věnovat spíše osobní vzpomínky. Nemohou se obejít bez pocitů vděčnosti našemu přísnému a spravedlivému šefovi profesoru Řehořovi, který jako vynikající internista s komplexním přehledem v medicíně nás vedl nejen

Prof. Erben na kongresu České nefrologické společnosti v červnu 2006

k vysoké odbornosti, ale také k důslednému zachovávání etických principů lékařství.

Byl to Řehoř, který stál na počátku Erbenovy skvostné nefrologické dráhy. V době Erbenova příchodu na I. interní kliniku se sešly dvě okolnosti. Odešel z kliniky pracovník, který se zabýval nefrologií a bylo třeba uvést v chod přístroj umělé ledviny, který krátce před svou smrtí získal profesor Bedrna – měl totiž velkou náklonnost k urologii. Řehoř správně v Erbenovi rozpoznal všechny jeho pozitivní vlastnosti – tvůrčí zaujetí pro vše nové, metodičnost, neúnavnou pracovitost a neobvyklé organizační schopnosti. Cenil si jeho praktické zkušenosti z dřívějšího okresního působení a pověřil ho úkolem věnovat se hemodialýze. Bylo to velice šťastné šefovské rozhodnutí, protože uvedené Erbenovy vlastnosti byly nezbytným předpokladem k nebývalému rozvoji v léčení nemocných se selháním ledvin. V době, o které píše, všichni nemocní s chronickým selháním ledvin a také většina s akutním selháním umírali bez kvalifikované pomoci. Erben byl první a nejdůležitější, který se postaral o nápravu. Po více než ročním pobytu na Kolffově klinice v Clevelandu – tam bylo tehdy světové centrum léčení selhání ledvin – se vrhl do odborné, vědecké, organizační a manažerské činnosti, ze které vrostly dialyzační jednotky pro pravidelné léčení chronických nemocných nejen v Hradci Králové, ale i v dalších velkých nemocnicích, ba i v zahraničí, kde jako u nás byla devi-

zová nouze. Mám u nás i ve světě řadu přátel mezi předními lékaři, ale v předtransplantační době jsem nepoznal nikoho, o kom bych mohl bez váhání říci, že se zasloužil o záchranu lidských životů v takovém měřítku, jako Erben. A zachraňoval i životy za neobvyklých okolností. Pamatuji si, jak po invazi sovětských vojsk dopravili z Jaroměře na I. interní kliniku několik ruských vojáků, kteří se otrávilí pitím metylalkoholu. I oni po hemodialýze přežili.

Avšak ani tato internacionální pomoc nestačila k tomu, aby tenkrát docent Erben měl povoleno za normalizace přednášet a nebyl i jinak omezován. Zaslouženým přednostou kliniky se stal až po listopadu 1989. Prožil jsem s Josefem Erbenem v Hradci Králové plodných 16 roků, kdy jsem mu pomáhal při dialýze a kdy jsme se společně zabývali elektrolytovým metabolismem a skoro shodně atestovali, habilitovali a získávali CSc. Pak nás doba rozdělila, ale nepřestali jsme se přátelsky stýkat. Proto mi Jožka uvěřt, že mu ze srdce přeji jen to nejlepší a těším se z jeho přátelství a z jeho neúnavné aktivity v mých rodných Pardubicích.

*Prof. MUDr. Vladimír Bartoš, DrSc.
IKEM – Diabetologická klinika
Praha*

Objevování lékařské péče v dnešní Číně

Při zasedání Světového výboru Asociace lékařů působících v oboru myoskeletální medicína (FIMM) v roce 2005, mě kontaktovali dva významní rehabilitační lékaři z Čínské lidové republiky, z vůbec nejbohatší čínské provincie Zejiang (čti Cetjiang) – 78 milionů obyvatel, ležící jižně od Šanghaje, kteří projevíli velký zájem o český směr a metody rehabilitační léčby v našich zařízeních. Mimořádně se zajímali o praktické uplatnění prací našich předních světových odborníků současnosti, jako je profesor Lewit a nedávno zemřelý profesor Janda, který pokládal i základy rehabilitace v Austrálii.

Před No. 2 Hospital v Jiaxing

Protože vím, že Čína, která obecně změnila v posledních 10 letech vlastnické vztahy na prakticky srovnatelné s kapitalistickými, se začíná prosazovat téměř ve všech oborech činností, přijala jsem s odborným zájmem pozvání k návštěvě jejich pracovišť.

Klíčová návštěva byla na pracovišti profesora Xudonga Gu, který je zároveň zakladatelem a přednostou Kliniky rehabilitace v milionovém městě Jiaxing, Hospital No. 2.

Uvedená nemocnice je koncipována velmi moderně, s novou hlavní 20podlažní budovou a postranními pavilony v areálu.

Měla jsem možnost navštívit a prohlédnout si jednotlivé kliniky podle svého zvažení. Je vidět, že pracoviště tam mají celkem dobře vybavena nejnovější přístrojovou technikou. Velká většina lékařů studuje poslední poznatky z příslušného oboru, zpravidla však v čínském překladu. To je poněkud handicap, protože mnoho jich nemá dostatečně zažitý jiný světový jazyk. V mnoha případech se musí spolehnout na výběr témat, která jsou přeložena z uvážení centrálních univerzitních okruhů. Pilně se však studuje angličtina a střední generace už se dokáže o svých poznatcích a zájmech slušně anglicky pobavit.

Pro nás je zajímavé, že při léčebných postupech uplatňují i postupy z tradiční čínské medicíny. Tato je buď součástí klasické výuky, ale existuje i specializované čtyřleté vysokoškolské studium.

Číňané velmi pečlivě dbají o čistotu, v areálu i v budovách se stále uklízí. Organizace sesterského sboru je obdobná, každá klinika má svou vrchní sestru.

Na odděleních jsou dvou až čtyřlůžkové pokoje, většinou třílůžkové s hygienickým zázemím odpovídajícím našemu. Vybavení pokojů a sálů je poněkud jednodušší, ale nepostrádá vše potřebné k zajištění úspěšného léčebného pobytu pacientů. Skutečností je, že pacienti nedostávají od nemocnice denní jídla, mají možnost si tato v areálu zakoupit, nebo jim je donášá někdo z příbuzných nebo známých.

Rehabilitační centrum profesora Gu má 70 lůžek a pobyt pacientů není striktně časově vymezen. Vlastní rehabilitace je prováděna v kolektivních tělocvičnách. Co je pozoruhodné, že úlohu pomocného personálu nahrazují rodinní příslušníci. U mnohých pacientů jsou zapojeni i do rehabilitačního cvičení.

Profesor Gu založil toto centrum jako jedno z prvních v Číně. Zřejmě k tomu přispěly i jeho zkušenosti z dvouletého pracovního pobytu v australské nemocnici. Dokonce čínská centrální televize nyní o něm a o činnosti Rehabilitačního centra natočila krátký informační pořad. Vedení nemocnice nyní připravuje prostory pro rozšíření až na 200 lůžek, takže bude největší v celé zemi.

V nemocnici jsem v Centru předvedla praktickou instruktáž o našich mobilizačních technikách a další den proslovila obsáhle přednášku pro přední lékaře a zdravotníky z celé nemocnice.

Celý krátký pobyt v této vzdálené asijské zemi byl pro mě a bude pro každého, kdo ji navštíví, velmi působivý. Hostitelé se rozhodli maximálně využít našich znalostí.

V dalších dnech jsem měla přednášku na Univerzitě v hlavní město provincie Hangzhou (8 mil. obyvatel) a v nemocnici tamtéž mě požádali o vyšetření malé pacientky po úrazu hlavy. Provedla jsem vyšetření, předvedla náš systém měkkých tkáňových technik a konzultovala s příslušnou fyzioterapeutkou její postupy. Vysvětlila jsem, jak bychom zajišťovali rehabilitaci v našem zařízení.

Závěrem jsem přednesla přednášku „Vyhodnocování stoje člověka a určování asymetrií levé a pravé poloviny těla“ na Univerzitě sportu a Institutu fyzického rozvoje v Šanghaji. Tam jsem absolvovala i prohlídku jejich vybraných pracovišť. Zájem ze strany univerzitních studentů byl opravdový a ještě po skončení přednášky jsem musela demonstrovat a odpovídat na řadu jejich dotazů.

Šanghaj je velice bohaté město a životní úroveň i platy jsou určité srovnatelné s našimi poměry. Tímto je dáno i mimořádné vybavení univerzity a její vědecká činnost. Provádějí zde mimo jiné výzkum tělesné zátěže až na molekulární úrovni. Odborně zajímavé byly rovněž Chromatografická laboratoř a Laboratoř virtuální reality.

Kineziologická laboratoř je sál o rozloze 300 m² s 2x dvěma stabilografickými plošinami a 16 infračervenými kamerami.

Ač Čína není zemí tradičních odborných lékařských výměnných zkušeností, pobyt ukázal, že se jedná i pro nás o zajímavou studijní oblast.

Doc. MUDr. Vlasta Tošnerová, CSc.

Přednáška na univerzitě v Šanghaji

SUBKATEDRA NEFROLOGIE

PROGRAM ROZVOJE

Lékařská fakulta v Hradci Králové vřadila do struktury oboru vnitřního lékařství, pokud vím jako jediná v naší republice, subkatedry. Vztah subspecializací k vnitřnímu lékařství je horkým tématem diskusí posledních let a ustanovení subkateder vlastně vystihuje a vhodně řeší dilema mezi skutečností, že „interna je jen jedna“ („medicína je jen jedna“) a potřebou specializovaných a superspecializovaných znalostí a odborníků.

Po několika měsících svého působení na místě vedoucí subkatedry nefrologie přichází určité zamyšlení nad programem jejího rozvoje. Při něm vycházím z tradice oboru v hradecké fakultní nemocnici a hradecké lékařské fakultě, ze struktury výuky vnitřního lékařství na LF (katedra vnitřního lékařství s nově konstituovanými subkatedrami) a z potřeby vyučovat nefrologii pregraduálně i postgraduálně dostatečně odborně, avšak v návaznosti na celé interní lékařství, z fungujícího organizačního začlenění nefrologie jako klinického oboru do kliniky gerontologické a metabolické a též z potřeby podílet se na výzkumu a udržet krok s novinkami v oboru.

Tradice nefrologie v Hradci Králové je nesporná, dodnes má mezi nefrologií v České republice i v zahraničí velký zvuk. Pracoviště má spousta předpokladů, aby si takovéto renomé udrželo, pěstovalo a rozvíjelo. Při prvních měsících svého působení zde oceňuji vysokou klinickou kvalifikaci kolegů, ale i moderní přístrojové vybavení (které dává možnost zpracování nových témat a zvýšení standardu péče zejména v oblasti náhrady funkce ledvin), vynikající dostupnost komplementu a spolupráce s mnoha dalšími obory, vše na špičkové úrovni lékařské fakulty a fakultní nemocnice. Toto zázemí znamená, že nefrologie má vytvořeny podmínky pro výuku, výzkum i klinickou praxi. Z pohledu klinické praxe vnímám jako zejména

na cenné, že pacient je vyšetřen a léčen v celém rozsahu onemocnění, od iniciálních projevů až po těžké stavy, to vše v návaznosti a komplexnosti.

Výuka nefrologie studentů medicíny v rámci předmětu vnitřní lékařství je začleněna do již dříve vypracovaného schématu a je jistě funkční. Další rozvoj pro pregraduální oblast je možné zaměřit do formulace témat a programu povinně volitelných předmětů. Určité základní představy se postupně rýsují; jsou dvě: jednou je předmět ve smyslu doplňkové klinické nefrologie, prezentující případové studie, s interaktivním zapojením studentů do jejich řešení a s prezentací problému nikoliv jen nefrologem-klinikem, ale i kolegy z ostatních oborů, podílejících se na stanovení diagnózy a stanovení a ověření terapie (patolog odečítající renální biopsii; rozvaha diabetologa u pacienta s diabetickou nefropatií; rozvaha preventivního kardiologa u pacienta s renovaskulární hypertenzí; rozvaha o volbě diety u pacienta se sníženou funkcí ledvin; rozvaha kardiologa u pacienta s renální nedostatečností a souběžně se srdečním selháváním, a další okruhy, které by vyplynuly ze společné diskuse na platformě katedry vnitřního lékařství).

Druhou zvažovanou oblastí, zatím jen v základním nastínění, je mezioborové výukové zpracování tématu současných možností náhrady orgánových funkcí, od patofyziologie orgánových selhání, po klinickou manifestaci, rozlišení akutních od chronických stavů, reverzibilita vs. ireverzibilita stavu, důsledky selhání určitého orgánu pro jiné orgány a systémy, náhrada funkce (transplantace vs. přístrojová náhrada, dlouhodobá náhrada, náhrada jako „bridging“; umělá ledvina, umělá játra, umělé srdce, umělé plíce; transplantace ledvin, transplantace jater, transplantace plic, transplantace srdce, transplanta-

ce v hematologii, transplantace střev; organizační, legislativní a etické otázky umělých orgánů a transplantací; imunologie transplantací; chirurgické provedení; mezinárodní srovnání atd.). Tato linie, byť je více nenefrologická než nefrologická, se odvíjí od toho, že v nefrologii je náhrada funkce jednou z domén oboru. Náhrada funkce ledvin či jiného orgánu jako klinická léčba má určité obecně platné principy, které by právě tento předmět mohl studentům vysvětlit, s konkrétní aplikací možností i limitů.

V případě zájmu studentů můžeme vytvořit zájmový kroužek nefrologie; rýsují se možnosti pro studentskou vědeckou práci. Jsme otevřeni i individuálnímu přístupu k studentům se zájmem o obor, rádi jim umožníme účastnit se našich vizit, konsilií, klinické práce na dialýze i v klinické nefrologii.

Postgraduální klinická výuka (příprava na atestaci) je i nadále garantována subkatedrou nefrologie při IPVZ, avšak zdejší pracoviště získalo akreditaci a počítá se zde s pobyty stážístů v rámci jejich předatestační přípravy, včetně cílených pobytů zaměřených na specializovanou oblast nefrologie (program renálních biopsií, program složitějších technik mimotělní eliminace, program řešení dlouhodobých komplikací chronického selhání ledvin a další). Do programu vzdělávacích akcí je již zařazena dvoutýdenní stáž v dialyzačních metodách pro pokročilé, zahrnující řešení komplikovaných cévních přístupů, on-line monitorování průběhu dialýzy a zavedení hemodiafiltrace.

Za velmi důležitou považují spolupráci s ostatními subkatedrami vnitřního lékařství. Ve fázi konkrétních příprav je podzimní společné pracovní odpoledne subkatedry diabetologie a subkatedry nefrologie, věnované novým poznatkům v patogeneze

a včasné léčbě komplikací diabetu. Vítaná jsou i další setkání, sestavení společných programů, sdílení zkušeností (například gerontonefrolgie; revmatologie; endokrinopatie, ale i neinterní obory). Nefrologická skupina již diskutuje a konzultuje nálezy spolu s patologem při bioptických seminářích. Postupně využíváme možnosti monitorovat funkci cévní spojky pro dialýzu a rozvíjíme mezioborovou spolupráci v časném řešení problematičtých cévních přístupů, s cílem uchovat jejich funkci. Dalším odborným směřováním je včasná diagnostika a terapie poruchy metabolismu vápníku při selhání ledvin u pacientů v ambulantním nefrologickém programu i na dialýze a po transplantaci.

Nefrologická skupina spolu s dalšími kolegy kliniky gerontologické a metabolické je zapojena do řešení výzkumného záměru „Náhrada

a podpora funkce některých životně důležitých orgánů“. V současné době zpracováváme první data tohoto společného programu vedeného LF UK v Plzni a spolu s kolegy z kliniky připravujeme další návazné dílčí projekty.

Ve světě bývá nefrologické pracoviště resp. oddělení často spojováno do celku s pracovištěm imunologickým, hypertenziologickým, ale i osteologickým, revmatologickým či metabolickým. Již z toho je patrné, jak blízko má nefrologie k řadě dalších „sesterských“ subspecializací. Vývoj v Hradci Králové přivedl nefrologii do spojení s metabolicky zaměřeným programem, s přímou návazností na jednotku intenzivní péče. Pro nefrologické pacienty z toho plynou konkrétní možnosti metabolické péče, včetně nutriční, dále možnost zaměřit se na vybrané parametry metabolismu (včetně včasné detekce

a léčby akcelerované aterosklerózy u těchto pacientů – tuto problematiku bychom chtěli řešit výzkumně a jsme spolunavrhovateli grantové žádosti vycházející z pracoviště pro příští období). Spojení s expertními znalostmi v mimotělní eliminaci pracovníků jednotky intenzivní péče dává možnost vytvořit některé specifické projekty (zavedení metody pomalých dialýz a optimalizace všech jejích parametrů; studie odezvy mimotělní eliminace na nutriční a další parametry vnitřního prostředí).

Rozvoj subkatedry nefrologie resp. představy o něm budou určité v mnohém modifikovány postupným konkrétním naplňováním či přetvářením výše uvedených náčrtů, cílem však zůstává, aby nefrologie pro lékařskou fakultu i fakultní nemocnici představovala obor s co nejvyšší kvalitou.

Sylvie Dusilová-Sulková

Prof. MUDr. Sylvie Dusilová-Sulková, DrSc.

Absolvovala FVL UK v Praze v roce 1980. Po promoci nastoupila na Interní oddělení Strahov v Praze. Atestovala z vnitřního lékařství 1. stupně (1984), 2. stupně (1988) a složila nástavbovou atestaci z nefrologie (1992). Kandidátskou dizertační práci obhájila v roce 1991 (téma: porucha fosfokalciového metabolismu při onemocnění selhání ledvin), doktorskou dizertační práci v roce 2001 (téma: klinické využití on-line monitorování při dialýze). Habilitační řízení absolvovala v roce 1995 (téma: komplikace dlouhodobé dialýzy), profesorkou vnitřního lékařství byla jmenována v roce 2003.

Na Interním oddělení Strahov, spadajícím pod VFN a 1. LF UK v Praze, pracovala jako sekundární lékařka, později jako odborná asistentka 1. LF UK a vedoucí lékař dialyzačního oddělení, od roku 1997 do roku 2004 ve funkci přednosty pracoviště. Pro organizační změny přešla v roce 2004 na 3. LF UK a odtud do Koordinačního střediska transplantací, kde působila jako odborný garant. Od března 2006 je vedoucí subkatedry nefrologie na LF UK a FN Hradec Králové.

V letech 1997–2006 byla garantem výuky vnitřního lékařství studentů stomatologického směru na 1. LF UK. V letech 2001–2004 byla členkou Akademického senátu 1. LF UK, v letech 1998–2004 členkou Etické komise 1. LF UK a VFN v Praze.

Je členkou akreditační komise MZ pro obor nefrologie, členkou zkušební komise pro atestaci z nefrologie, členkou

komise pro státní závěrečné zkoušky z vnitřního lékařství na LF UK v Hradci Králové a členkou oborové rady postgraduálního studia ve vnitřním lékařství na LF UK v Hradci Králové.

V profesním zaměření se věnovala a věnuje zejména léčbě chronického selhání ledvin, kde má dlouholeté klinické i vědecké zkušenosti. Byla hlavní řešitelkou jednoho a spoluřešitelkou 7 obhájených grantů a spolupracovala na několika mezinárodních projektech.

Publikovala řadu článků v našem i zahraničním písemnictví. Je hlavní autorkou monografie Peritoneální dialýza (Maxdorf 1993; 2. přepracované vydání Bednářová a Dusilová-Sulková v tisku 2006), hlavní autorkou monografie Hemodialýza (Maxdorf 2000) a spoluautorkou dalších monografií a učebních textů.

Je členkou České internistické společnosti JEP, České nefrologické společnosti (ve výboru od roku 1996; v letech 2004–2006 předsedkyně společnosti), České endokrinologické společnosti JEP, České transplantáční společnosti, mezinárodních společností ERA-EDTA, ESAO a ISN.

Je členkou redakční rady Vnitřního lékařství (od roku 2004), členkou redakční rady časopisu Kidney and Blood Pressure Research a od roku 2006 šéfredaktorkou časopisu Aktuality v nefrologii (nakladatelství Tigis).

Je podruhé vdaná, syn Štěpán z prvního manželství je studentem 6. ročníku lékařství na 1. LF UK.

— Z HISTORIE ŠPITÁLŮ V ČECHÁCH —

Jeden z nejstarších městských špitálů ve východních Čechách je ve Vysokém Mýtě. Město založil Přemysl Otakar II. pravděpodobně roku 1262 a o 3 roky později bylo již opevněno po vzoru hradební soustavy Kolína. Jeho plán byl velmi důmyslný: šachovnicový půdorys se čtvercovým náměstím – tržnicí uprostřed, radnicí a s ulicemi vybíhajícími z rohů, zůstal zachován prakticky dodnes. Město převzalo správní funkci hradu Vratislavi a současně chránilo zemskou tzv. Trstenickou stezku, spojující Čechy s Moravou a pokračující dále na východ. Úspěšně se rozvíjelo, řád minoritů stavěl kláštery s kostelem sv. Vavřince, který byl do poloviny 16. stol. obklopen hřbitovem.

S největší pravděpodobností právě minorité zřizují r. 1435 špitál poblíž děkanského kostela. Protože město bylo postiženo řadou požárů, největší r. 1774, kdy bylo zničeno 238 domů, byl špitál několikrát opravován a přestavován. Po poslední úpravě r. 1887 získal dnešní podobu. Je to jednoduchá přízemní stavba s dvěma křídly (foto 1). V obou chodbách je řada menších místností – pokojů pro nemocné. V místě, kde se chodby setkávají, bývala kaple (foto 2), která je dnes, jako celý areál, využívána účelově: lidová škola umění, kanceláře, služby atd. Není bez zajímavosti, že areál svého času v 19. stol. sloužil i jako věznice.

Neodolali jsme vábení moře a znovu se vydali s kamerou po stopách Odysseových, tentokrát „ke ztraceným hranicím světa ke břehům Ókeanu“ (foto 1). Krásná čarodějka Kirké „zchytalému vládci“ poradila, aby plul do země „kde žijí v mlze lidé věčných temnot – Kimmerové“ a vyhledal „dusné Hádovo sídlo. Najde jej v blízkosti lesíka Persefonina, kde do Acherontu (řeka Vzdechů – pramení v horách Tomaros) vplývá Pyriflegethont (Ohnivá řeka), jakož i Kókýtu proud (řeka Běd a Nářků) a tvoří mocný vodopád, ... uvidíš skálu a tam je vchod do temných a děsivých hlubin – do podsvětí.“ Do něj ať sestoupí mezi duše zesnulých, ponořených v nicotu a zapomnění a dotáže se slepého věštce Teireisia „...kdy konečně skončí jeho dlouhá pouť a která cesta jej dovede do Ithaky“.

Vydáváme se proti proudu Acherontu (foto 2), mjíme soutok Pyriflegethontu (dnes Vuvos) a Kókýtu (Kakavos) a před námi se otvírá Acherusia, nížina obklopená pohorím Epeiru. Zde bývalo jezero Mrtvých, dnes vysušené (odtud „věčné mlhy“) a skutečně, na mírném pahorku je skalisko, kam Homér situoval Efyru – Hádovu hrůznou svatyni. Není pochyb, že byl s touto oblastí dobře obeznámen, neboť užívá místní názvy řek i jezera a věrně vykresluje zdejší krajinu (foto 3).

Před námi se objevují pozůstatky mykénského města, na jehož rozvalinách byl v 18. stol. postaven kostelík sv. Jana Podroma (foto 4). V 60. letech minulého století byla pod ním archeology objevena „věštírna mrtvých“ (nekromanteion). S trochou rozehvělosti vstupujeme branou do ponurých míst, obklopených tajemnou atmosférou, chodbou po jedné straně se zbytky pokojíků. Zde byli poutníci několik týdnů připravováni na hrůzné mysterium: uvádění do inkubace získávali snové prožitky a snáze mohli vnímat zjevení. Jedli pohřební stravu (boby, rybu, mouku, mléko s medem a vodu) a po provedení očisty obětovali černého berana, jehož krev chytali do nádoby a nesli s sebou do orákula, prošli labyrintem chodeb a branou s trojitými železnými dveřmi (foto 5), vstoupili do svatyně, kde se poutníkům zjevoval děsivý přízrak zemřelého. (Při archeologickém průzkumu byl nalezen jakýsi mechanismus kladek, ozubených kol a protizávaží s kotlem, ve kterém zřejmě seděla „duše zemřelého“.) Po vyslechnutí věštby byl omámený a zmatený tazatel vyveden bludištěm, předepsanou procedurou po styku se Stínem očištěn a ponechán svým myšlenkám.

Pod orákulem, které bývalo používáno od 6. stol. př. Kr., je hluboko ve skále vytesaná krypta, její strop je nesen kamennými oblouky a na obou stranách je skála otesána do spirálových žlábků, znázorňujících patrně plameny (foto 6). Vstup do krypty je pouze otvorem ve stropu, není zde ani světlík, dveře či okno. Podlaha je pokryta ohromnými plochými kameny; jeden kámen chybí – do těchto míst byla vylévána krev z obětovaného berana. V tomto „dusném Hádově sídle“ byl kult mrtvých pěstován v nejstarších dobách; sem vstoupil znavený Odysseus, aby se dozvěděl, uvidí-li kdy svou vlast. Po vylití obětní krve do otvoru v podlaze se mu zjevil první Stín

– slepý věstec Teireisiás, napil se krve (symbolu života, aby se mu vrátilo vědomí a mohl předvídat) a „naznačil mu směr pouti i délku té cesty, až popluješ rybnatým mořem“. Další Stín – matka Antikleia „tmavé krve se napila“ a naříkala: „...kterak jsi přišel sem v podsvětí temnotu chmurnou, když ještě žiješ?“.

Homér jistě Efyru navštívil, neboť podrobně popisuje hrůzný průběh kultovních mysterií. Hádův kult je starší než Odyssea. Byl sem nejspíše přinesen mykénskými přistěhovalci,

kteří uctívali mrtvé a tento kult pěstovali (byl zde odkryt komorový hrob). Efyra, „věštírna mrtvých“, je stavěna polygonální technikou, z mohutných kamenů a její vznik datují archeologové asi do 14. stol. př. Kr. Zde se tazatelé dovolávali mrtvých (nekromanteia), aby vydali věštbu, neboť věřili, že mrtvý může být ve zvláštním případě propuštěn na svět (Orfeus a Euridika). Řekové věštbám hluboce věřili a pěstovali je celý starověk, částečně i středověk. Víra ve věštbu byla nesmírně zakořeněná v období protohistorie, „temném“, archaickém, klasickém i helénistickém. Nechávali si věštit velikáni starověku (Periandros, Kroisos, Alexandr Veliký, Themistokles, Herodotos, Sofokles) a lze těžko pochopit, že se při svém konání, které často ovlivňovalo dějiny, řídili radami věštírny, jakoby byli vedeni neznámou mocností. To nebude nikdy objasněno. Je ovšem možné, že těchto proctví zneužívali k ospravedlnění svých činů.

S příchodem křesťanství věštírny zanikají, ačkoliv věřící císařové často kolísali mezi pohanstvím a křesťanstvím, věštění střídavě zakazovali a opět povolovali. Až Theodosius Veliký zcela zakázal věštění (včetně olympijských her), věštírny nechal zbořit a kněze popravit. Přežívalo i nadále věštění z ohledávání vnitřnosti a bylo dovoleno dotazovat se haruspiků před veřejnými oltáři a v chrámech.

Ve středověku se místo Tartaru v Hádově říši objevuje peklo s temnými mocnostmi, Élysion nahrazuje nebe s andělíčky a věštění se proměnilo ve výklad „záračných“ zjevení a zázraků. Dnešní věstci se zabývají postavením hvězd (proslul tím jeden český exministr), vykládáním karet anebo zíráním do skleněné koule.

Opouštíme Efyru a v nedaleké vesnici Mesopotamos, v „Nekromanteiu“ (tentokrát restauraci) při oblíbeném frapé dumáme nad silou víry ve věštbu a marnou touhou lidstva poznat svou budoucnost, která je neproniknutelná a tedy nepoznatelná.

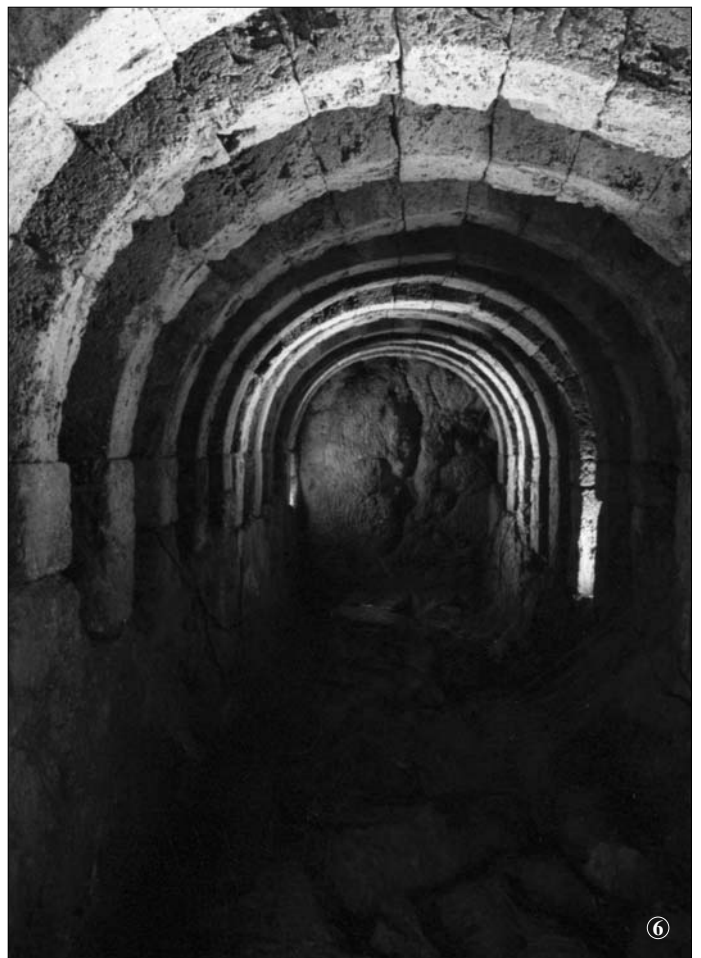
Opouštíme Efyru a v nedaleké vesnici Mesopotamos, v „Nekromanteiu“ (tentokrát restauraci) při oblíbeném frapé dumáme nad silou víry ve věštbu a marnou touhou lidstva poznat svou budoucnost, která je neproniknutelná a tedy nepoznatelná.

P.S.

Efyra, věštírna mrtvých, byla zcela zničena během 3. makedonské války (168 př. Kr.) Římany, kteří porazili na hlavu vzbuřené epeirského krále Persea. Vítězové uspořádali strašlivý trestní soud a v tomto království zničili 70 měst včetně Efyry. Oheň pohltil zásoby a dokumenty a svatyně, včetně bájněho vstupu do podsvětí, lehla popelem a upadla v zapomnění. Po 3 000 letech byla archeology znovu objevena a její velká minulost navráćena novému životu.

Marcela a Jan Smitovi

ZEMĚ LIDÍ objektivem JANA SMITA

OCENĚNÍ PŘEDNÁŠKY NA AMSTERODAMSKÉM KONGRESU

Na 8th Congress of the European Academy of Paediatric Dentistry, který se konal 8.–11. června 2006 v Amsterdamu (Nizozemí), byla přednáška „Streptococci mutans in pre-school and primary school children after topical fluoride applications“ autorů **Seminario, A. L., Broukal, Z., Ivančaková, R.** ze zdejší Stomatologické kliniky oceněna odbornou komisí a získala Colgate Travel Award. Blahopřejeme!

NOVÁ KNIHA KRÁLOVÉHRADECKÝCH AUTORŮ

V červenci 2006 vydalo nakladatelství Galén knihu „Kmenové buňky: biologie, medicína, filozofie“ královéhradeckých autorů **Filip, S., Mokřý, J., Hruška, I.** Dva první autoři jsou pracovníky FN a LF UK HK, třetí autor je z UHK. Jedná se o první titul tohoto druhu v ČR. Pro širší veřejnost je kniha doplněna i slovníkem základních pojmů k problematice kmenových buněk.

OCENĚNÍ NEJLEPŠÍHO POSTERU

MUDr. Lukáš Smolej, Ph.D., se spolupracovníky ze zdejších Oddělení klinické hematologie II. interní kliniky, Ústavu klinické imunologie a alergologie a dále z Ústavu hematologie a krevní transfúze a z Nemocnice na Homolce v Praze získali s prací „Smolej L., Andrýs C., Peková S., Schwarz J., Žák P., Belada D., Krejsek J., Hrudková M., Malý J.: Chronic lymphocytic leukemia patients with mutated IgVH genes have significantly higher plasma levels of basic fibroblast factor but not vascular endothelial growth factor“ cenu za nejlepší poster jubilejních XX. olomouckých hematologických dnů s mezinárodní účastí, které se konaly 31. 5.–2. 6. 2006.

HODNOCENÍ PROJEKTŮ IGA MZ

V hodnocení závěrečných zpráv o řešení programových projektů podporovaných IGA MZ, jejichž řešení bylo ukončeno k 31. 12. 2005, získali nejvyšší ocenění A tyto řešitelé z LF a FN:

- **MUDr. Pavel Hladík, Ph.D.:** Morfologické a funkční zhodnocení radiálních resekcí rekta pro karcinom.
- **Doc. MUDr. Yvona Mazurová, CSc.:** Experimentální model Huntingtonovy chorey: reakce subependymové vrstvy postranních mozkových komor na neurodegenerativní proces ve striatu a na fetální neurální transplantát.
- **MUDr. Jarmil Šafránek:** Vliv růstového hormonu a glutaminu na metabolismus proteinů v izolovaném kosterním svalu.
- **Prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.:** Vztah morfologie plicních žil k fibrilaci síní, se zvláštním zřetel na izolovaný síňový amyloid.
- **Prof. MUDr. Zdeněk Zadák, CSc.:** Metabolismus cholesterolu a jeho změny u nemocných v kritickém stavu.

VÝZNAMNÉ FUNKCE, POZICE A OCENĚNÍ

- **Prof. MUDr. Petr Hůlek, CSc.**, byl opět zvolen předsedou České hepatologické společnosti ČLS JEP.
- **MUDr. Stanislav Plíšek, Ph.D.**, byl zvolen vědeckým sekretářem téže společnosti.
- **Prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.**, obdržel na návrh České hematologické společnosti Čestnou medaili České lékařské společnosti J. E. Purkyně.

Tajemnice fakulty Ing. Věra Tlapáková

Pochází z Chrudimi, kde vystudovala gymnázium. Dále pokračovala ve studiu na Vysoké škole ekonomické v Praze, obor ekonomika vnitřního obchodu. Studium u-

končila v roce 1984.

Praktické zkušenosti získávala postupně ve funkcích účetní závodu, vedoucí mzdového a pracovně právního odboru v obchodní organizaci či na pozici ekonomického náměstka výrobního podniku.

V roce 1992 založila soukromou firmu, která se zabývá organizačním, ekonomickým a daňovým poradenstvím. Postupně se seznámila s problematikou řízení a s hospodařením v kapitálových společnostech i v neziskových organizacích.

V březnu letošního roku starost o soukromou firmu přenechala ostatním rodinným příslušníkům a na základě výběrového řízení nastoupila do funkce tajemnice Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové.

Závěrem citujme přímo slova nové tajemnice fakulty:

„Dosavadní bohatá praxe mi pomáhá rychleji se orientovat v prostředí veřejné vysoké školy. Přestože do svého zaměstnání dojdžím z malého města v Podkrkonoší, z Nové Paky, je mi velkou ctí spolupodílet se na vedení Lékařské fakulty. Oceňuji především přátelské ovzduší mezi vedoucími pracovníky fakulty, jasný racionální přístup k řešení problémů, který je však doplněn lidským pohledem na věc.“

V březnu roku 2006 jsem převzala pod svou správu ve všech směrech se rozvíjející fakultu. Doufám, že se mi podaří navázat na dosavadní úspěchy v oblasti ekonomické, výchovně vzdělávací i vědecké. Aktivní práci s lidmi bych chtěla ve spolupráci s ostatními pracovníky vytvořit na fakultě moderní funkční řídicí systém, který umožní, aby naše fakulta nadále patřila mezi nejlépe hodnocené v rámci Univerzity Karlovy.“

scan

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek. Šéfredaktor: Prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc. Sekretářka redakce Alena Hejnová. Adresa redakce steiner@lfhk.cuni.cz

Redakční rada: PhDr. Josef Bavor, prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., doc. PhDr. František Dohnal, CSc., Mgr. Martin Formánek, doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., Ing. Eva Kvapilová, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., Ing. Jiří Ropek, Mgr. Jiří Štěpán, Bc. Hana Ulrychová, Miroslav Všetěčka, MUDr. Pavel Záček, Ph.D., RNDr. Josef Židů, CSc.